

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

PETR KRENŽELOK

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

Identifikace objektů podle mechanoskopických stop

Diplomová práce

Identification of objects according to mechanoscopic traces

Diploma thesis

Vedoucí práce

Doc. Ing. Jaroslav SUCHÁNEK, CSc.

Autor práce

Bc. Petr KRENŽELOK

OPAVA

2024

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá identifikací objektů podle mechanoskopických stop. Jejím zaměřením jsou aspekty problematiky mechanoskopie jako například identifikace mechanoskopických stop s důrazem na shodu mezi nástrojem použitým k trestné činnosti a srovnávacím materiálem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mechanoskopie, identifikace, stopa, nástroje, srovnávací materiál, zámky

ANNOTATION

The diploma thesis deals with objects identification according to mechanoscopic clues. It is focused on aspects of a mechanoscopy issue, such as identification of mechanoscopic clues with an emphasis on a positive match between a tool used for a criminal activity and comparative material.

KEYWORD

Mechanoscopy, identification, clue, tools, comparative material, locks

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Opavě dne 14. 2. 2024

Bc. Petr Krenželok

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce panu doc. Ing. Jaroslavu Suchánkovi, CSc., za odborné vedení této práce, konzultace a rady. Při psaní této práce jsem se od pana docenta dověděl spoustu nových poznatků z kriminalistické vědy, které budou pro mou praktickou činnost velkým přínosem.

Obsah

Úvod.....	6
1 Historie mechanoskopie a její vznik.....	7
1.1 Kriminalistická stopa	9
2 Kriminalistická identifikace.....	12
2.1 Identifikující objekty v kriminalistice.....	14
2.2 Identifikace pomocí biometrických údajů.....	16
3 Mechanoskopické stopy, obecné zásady a mechanismy jejich vzniku	18
3.1 Zjišťování a zajišťování mechanoskopických stop	28
3.2 Identifikace objektů podle mechanoskopických stop.....	34
3.3 Dělení mechanoskopických stop podle jejich charakteru	41
4 Zámky.....	46
4.1 Plomby	49
5 Kriminalistický ústav	52
5.1 Odbor kriminalistické techniky a expertiz	53
5.2 Kriminalistická expertiza.....	58
6 Mechanoskopie a prevence.....	62
Závěr	64
Seznam použité literatury.....	66
Seznam obrázků	71
Seznam příloh	72

Úvod

V diplomové práci se budu věnovat tématu z oblasti kriminalistiky, zejména kriminalistické metodě mechanoskopie. Náplní této práce bude identifikace objektu podle mechanoskopických stop a zaměření na jednotlivé aspekty problematiky mechanoskopie, například co to je identifikace, zajišťování mechanoskopických stop a místa činu, kde se takové stopy nacházejí. Dále budou krátce uvedeny úkony potřebné k tomu, aby stopy byly řádně zjištěny a zajištěny jak po stránce kriminalistické, tak i právní. Cílem této práce je vytvořit dokument zejména pro začínající policisty a pro studenty středních nebo vysokých škol, kde je vyučována kriminalistika. Právě ta na jednotlivé charakteristické rysy problematiky mechanoskopie v návaznosti na identifikaci objektů podle mechanoskopických stop upozorňuje. Tuto práci jsem rozdělil do šesti kapitol, přičemž v první kapitole chci čtenáře seznámit s historií mechanoskopie a jejím vývojem od vzniku této kriminalistické metody po současnost. Následně se zmíním o stopách, kde v základních rysech pojem kriminalistické stopy vysvětlím, aby se čtenář neznalý věci v této problematice orientoval. Ve druhé kapitole budu psát o kriminalistické identifikaci, kde již v obecném rozsahu rozeberu náplň této práce, již je identifikace objektů podle mechanoskopických stop. Několika větami se zmíním o biometrické identifikaci, aby popis identifikačních metod byl úplný. Třetí kapitola bude ve stručnosti pojednávat o zjišťování, zajišťování stop s důrazem na mechanoskopii, jejich identifikaci a mechanismy jejich vzniku. Tady chci blíže popsat mechanoskopické stopy a identifikaci jejich objektů. Čtvrtá kapitola bude o popisu zámku a plomb se zaměřením na mechanoskopii. Pátá kapitola se bude zabývat kriminalistickými expertizami a ústavy, jež tyto expertizy provádí. Bude se jednat zejména o Kriminalistický ústav, který kriminalistické stopy zkoumá a provádí různé druhy expertiz, věnujících se zejména i zkoumání mechanoskopických stop. Chybět nebude ani zmínka o znaleckém zkoumání, které je nedílnou součástí kriminalistických expertiz. Poslední kapitola bude věnována prevenci z pohledu mechanoskopie a tomu, jaká opatření je možné zavádět při předcházení trestným činům, kde jsou použité nástroje.

1 Historie mechanoskopie a její vznik

V této kapitole věnující se historii mechanoskopie chci přiblížit historické aspekty vzniku této kriminalistické disciplíny. Důvodem, proč věnuji jednu kapitolu vzniku výše uvedené kriminalistické metodě, je přiblížit čtenáři, ale i odborné veřejnosti vznik, účel a přínos této metody pro odhalování trestné činnosti. Budou tak moci lépe proniknout do problematiky mechanoskopie, o které bude pojednáváno v dalších kapitolách diplomové práce. Jak už z názvu vyplývá, jedná se o metodu věnující se stopám způsobeným různými nástroji a mechanickými předměty. Jak asi každý, kdo se kriminalistice trochu věnuje, nebo alespoň ví, o čem tento obor je, čím se zabývá, má určitě znalosti o tom, jak se různé stopy zjišťují, zajišťují a jak se s nimi dále pracuje v procesu trestního řízení. Aby bylo možné pomocí stop zjistit a zajistit nástroj, který byl použit například při vloupání, případně určit alespoň jeho skupinovou příslušnost, musí existovat metoda, která toto zkoumá. A touto kriminalistickou metodou je právě mechanoskopie.

„Mechanoskopie je část kriminalistické techniky, která se zabývá zákonitostmi vzniku a metodikou vyhledávání, zajišťování a zkoumání stop nástrojů a jiných technických prostředků za účelem jejich identifikace a zjišťování způsobu jejich použití. Z mechanoskopického hlediska je za nástroj považován každý předmět, jehož pomocí lze překonat nějakou překážku.“¹

Počátky vzniku mechanoskopie lze zařadit do období první republiky, kdy byl zaznamenán zvýšený nárůst vloupání do objektů, zejména za účelem otevření pokladen (trezorů) a odcizení finančních prostředků. K tomu pachatelé potřebovali nástroje, aby se dostali do objektu a následně do pokladny. V té době ještě nebyla kvalita nástrojů na dnešní úrovni a takové otevření pokladny trvalo i několik hodin. Na místě činu byly zanechány stopy po nástrojích, ale nebylo ještě možné jejich zkoumání či případné určování, přesněji řečeno srovnávání nástrojů užitých při vloupání. V této době byla na vzestupu metoda identifikace podle daktyloskopických stop, kterou ale nebylo možné využít k identifikaci předmětů nebo nástrojů.

¹ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 178. ISBN 80-7179-362-0.

Jestliže by pachatel na nástroji zanechal daktyloskopickou stopu, bylo možné identifikovat osobu držící nástroj v ruce, ale nikoliv to, zda má souvislost se spáchaným trestným činem.

K tomu bylo potřebné s osobou také identifikovat držený nástroj a jednoznačně prokázat, že byl použitý k otevření pokladny nebo jinému překonání překážky k vloupání. Běžnou praxí bylo, že ve většině případů si pachatelé dávali pozor, aby žádné daktyloskopické stopy na místě nezanechali, proto používali rukavice. Z těchto důvodů bylo třeba, aby vznikla metoda, jež by kromě identifikace otisků byla schopna identifikovat také nástroj a prokázat tím, že má souvislost s vloupáním. Za zakladatele kriminalistické metody nazvané mechanoskopie je považován četník, vrchní strážmistr Ladislav Havlíček. Tento zakladatel mechanoskopie *„při pozorování stop z místa činu i pokusných stop pod různým úhlem osvětlení vyloučil dosavadní předsudky o hladkosti předmětů. Nerovnost povrchu nástrojů vzniklá jak v procesu výroby, tak i používáním nástroje se stala základem mechanoskopie“*². Díky této metodě bylo možné prokázat pachateli vloupání a příčinnou souvislost použitého nástroje při otevření pokladny nebo trezoru. Do doby vzniku mechanoskopie se těžko prokazovala vloupání, při nichž byly použity nástroje, protože neexistovala metoda, která by tuto problematiku zkoumala a jež by byla podložena vědecky ověřenou kriminalistickou metodou. Tato metoda vznikla v období první republiky a na počátku roku 1931 byla vytvořena zvláštní skupina zabývající se srovnáváním stop nástrojů vedená Ladislavem Havlíčkem.

„Počátkem roku 1931 zřídilo ministerstvo vnitra bývalé Republiky československé zásluhou a přičiněním nynějšího ministra vnitra generála četnictva Josefa Ježka, bývalého přednosty vojenské skupiny 13. oddělení v Praze samostatnou mechanoskopickou skupinu, která počala se zabývat zkoumáním a srovnáváním stop zločineckých nástrojů. Šlo hlavně o stopy hasáků a jiných nástrojů, zanechané lupiči pokladen na pancířích vyloupených ohnivzdorných pokladen. Důvodem ke zřízení mechanoskopické skupiny bylo vlastní služební zjištění při nahodilém srovnávání stopy nástroje s podezřelým

² STRAUS, Jiří, DLOUHÝ, Michal; HRIB, Nikolaj; MACHUTOVÁ, Marcela; VÁVERA František et al. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem*. Praha: POLICE HISTORY, 2003, s. 119. ISBN 80-86477-18-5.

*nástrojem zločince, tj. při zjišťování totožnosti stopy nástroje z místa činu s nástrojem, zabaveným u zločince. Metoda byla nazvána mechanoskopie podle řeckého označení nástroje, jeho znaků a stopy.*³

Od této doby se mechanoskopická metoda vyvíjela a postupně kromě nástrojů, které v začátcích byly nejvíce zkoumány a srovnávány, se začaly objektem zkoumání stávat i ostatní předměty, které byly používány k násilnému překonání překážek, a to nejen pokladny, ale i zámky a podobné zajišťovací předměty sloužící jako ochrana nebo zabezpečení trezorů, budov, dopravních prostředků a jiných objektů. V dalších kapitolách blíže popíšu dělení mechanoskopických stop podle jejich charakteru i mechanismus jejich vzniku a identifikaci jednotlivých objektů. Tato kapitola jen seznamuje čtenáře s historií vzniku a vývojem této kriminalistické metody.

1.1 Kriminalistická stopa

Stopa je v kriminalistice hlavní a nejpodstatnější pojem, ať už se jedná o jakoukoliv kriminalistickou metodu bez ohledu na to, jestli se jedná o kriminalistickou techniku, nebo taktiku. S tímto pojmem budu pracovat v celé této práci, proto jsem jej chtěl vysvětlit hned na začátku v obecné rovině a v dalších kapitolách se o něm budu už zmiňovat v souvislosti s mechanoskopickou metodou. Cílem této části kapitoly je, aby se čtenář neznalý kriminalistické vědy dozvěděl, co stopa v kriminalistice znamená a jak důležitá je při odhalování trestné činnosti. Pro účely této práce bude o stopách pojednáváno v souvislosti s identifikací objektů podle mechanoskopických stop. Přesto ale základní význam stopy bude pochopitelný i pro člověka neznalého věci. Z mých zkušeností ale vím, že při slovu stopa si většina lidí vybaví právě souvislost s kriminalistikou.

„Za kriminalistickou stopu je považována každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně, nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjistitelná, zajistitelná a informace z ní využitelná

³ STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II*. Praha: POLICE HISTORY, 2005, s. 38. ISBN 80-86477-28-2.

*pomocí dostupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.*⁴

Materiální stopou je právě i mechanoskopická stopa, např. páčidlo, kleště, hasák a jiný nástroj použitý ke krádeži vloupáním a překonání jiné jisticí překážky. Samozřejmostí jsou i jiné materiální stopy, ale jelikož ty nejsou obsahem této práce, zmiňuji jen stopy související s daným tématem. Mezi paměťové stopy patří jakákoliv změna ve vědomí člověka, tedy třeba to, co zachytí zrak, čich, sluch aj. Při krádeži vloupáním je nejčastější paměťovou stopou identifikace pachatele formou jeho popisu, případně nástroje, který použil ke spáchání trestné činnosti. Sluch je další vjem využitelný jako stopa např. při použití páčidla u vloupání do objektu nebo vozidla, pokud je svědek v blízkosti páchání činu. Zde je důležitý i zrak. Je to zapříčiněno tím, že když svědek slyší zvuky, které připomínají násilné dobývání do objektu, současně, se na místo podívá a tak je již schopen i pachatele popsat nebo sledovat do příjezdu policie. Dokáže také policistům zajišťujícím místo činu sdělit, kam pachatel odhodil nástroj. Výpověď (výslech) takového svědka slouží zároveň jako důkaz v trestním řízení. Další podmínkou pro stopu je, že musí být zjistitelná, nebo zjistitelná kriminalistickými metodami a postupy. Jestliže není možné stopu zjistit, nebo zajistit, potom nemůže být využitelná pomocí kriminalistických nebo jiných vědeckých metod či postupů a jako důkaz nemůže být použita, jelikož neobsahuje kriminalisticky relevantní informaci. Je tedy z tohoto důvodu nepoužitelná. Podstatná je také její souvislost s kriminalisticky relevantní událostí, tzn. musí souviset s vloupáním anebo s jinou kriminalisticky relevantní událostí, kde byly nástroje anebo předměty použity k trestné činnosti. Ty potom slouží jako stopy při vyšetřování kriminalisticky relevantní události, tj. trestného činu, nebo alespoň přestupku. Mohou to být například i jiné souvislosti jako místo nebo čas spáchání kriminalisticky relevantní události.

„Za nejobecnější východisko pro formulování problematiky kriminalistických stop je velmi často považována velmi obecná filozofická teorie vzájemného působení. Tato filozofická teorie zhruba uvádí, že při vzájemném současném působení

⁴ STRAUS, Jiří; KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 54. ISBN 978-80-7380-535-7.

*dvou nebo více objektů dochází ke vzájemnému předávání informací o působení jednotlivých objektů a o jejich vlastnostech. Tak si lze velmi snadno představit, že na sebe neustále působí v prostředí objektivní reality velké množství různých objektů, přičemž dochází k celé řadě změn.*⁵

Pro účely této práce bude vhodné uvést jako příklad vzájemné působení například kleští, které použije pachatel na přestřípnutí zámku zajišťujícího jízdní kolo proti krádeži.

Tím, jak kleště přestříhnou zámek, dochází k jeho deformaci, zajišťovací překážka je odstraněna (oddělena) a jízdní kolo odcizeno. Současně nastávají změny i na vnitřní straně kleští. Tento příklad také prakticky potvrzuje definici Ladislava Havlíčka o nerovnosti povrchu nástroje, který je použitý při procesu výroby nebo použití. Použitím kleští vznikly na jejich povrchu vnitřní strany nerovnosti, které potvrzují jejich použití. Při porovnání se zámkem, který byl přestřižený, by bylo možné prokázat jejich příčinnou souvislost s kriminalisticky relevantní událostí. Mechanoskopické stopy jsou stopami dynamickými, které odrážejí vnější stavbu působícího objektu, jejich znaky mohou být rýhy, zhmožděné anebo sešinuté stopy. Blíže o nich bude pojednáno v dalších kapitolách. Existují ještě stopy statické, např. vtisky, stopy odrážející vnitřní stavbu objektu a stopy odrážející informaci o funkčních a dynamických vlastnostech, ale jejich uvedení by bylo nad rámec této práce, a tudíž nebudou v tomto textu uváděny. Zmínil jsem je pro zajímavost a zájemce, který by se s nimi chtěl seznámit, může použít zde uvedenou literaturu.

⁵ MUSIL, Jan; HRIB, Nikolaj; NĚMEC, Miroslav; OPOČENSKÝ, Luděk; PADYŠÁK, Pavel. *Kriminalistika. Vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001, s. 53. ISBN 80-7251-080-0.

2 Kriminalistická identifikace

Identifikace objektů je hlavní náplní této práce, a to v oblasti týkající se kriminalistické metody mechanoskopie. Identifikací se rozumí ztotožnění objektu, který byl napaden, s nástrojem k tomu použitým, např. páčidlo, jež je odrazem vytvářejícím stopu. Byly jím otevřeny dveře do různých objektů, jako jsou domy, vozidla a další, kam se pachatel dostal násilnou formou pomocí nástrojů, jimiž překonal překážku, tím se dopustil trestného činu krádeže vloupáním. *„Vloupáním se rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jisticí překážky s použitím síly.“*⁶ Výše uvedené páčidlo bude zajištěno ke srovnání s poškozenými zámky nebo jinými zajišťujícími prvky, na něž byl nástroj (páčidlo) použitý, a to pomocí identifikačních znaků vzniklých na objektu – nástroji, zda budou stejné jako identifikační znaky na napadeném objektu, jimiž mohou být nerovnosti na nástroji a identifikované i na objektu. Při identifikaci objektu se odhalují (ztotožňují) nástroje v mechanoskopii, ale je možná i identifikace osoby při použití identifikace u jiných kriminalistických metod, např. daktyloskopií. Pro účely tohoto textu se budu zaměřovat pouze na identifikaci objektů souvisejících s mechanoskopii, která je obsahem této práce.

*„Kriminalistickou identifikací (ztotožněním) se všeobecně rozumí postup, s jehož pomocí lze zjistit, který konkrétní objekt vytvořil konkrétní kriminalistickou stopu. Jedná se proto o učení o obecných principech ztotožňování nejrozličnějších objektů podle jejich odrazů s cílem získání kriminalisticky relevantních informací a následně i důkazů, které mají trestně právní charakter. Teoretický základ kriminalistické identifikace tvoří učení o totožnosti, individuálnosti a relativní stálosti různých objektů identifikace.“*⁷

Jak vyplývá z výše uvedené citace pojmu kriminalistické identifikace, je ústředním pojmem totožnost. Ztotožněním se rozumí identifikovat objekt v mechanoskopickém zkoumání, ale nejen v něm, ale i v ostatních metodách

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění.

⁷ NĚMEC, Miroslav; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav; ŠACHL, Jindřich; MAREK, Zdeněk et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium I*. Praha: ABOOK, 2018, s. 89. ISBN 978-80-906974-1-6.

kriminalistiky. Vzhledem k tomu, že tato práce je zaměřena na mechanoskopii a identifikaci těchto objektů, budu se držet ztotožňování nástrojů a občas se zmíním i o jiné metodě, kde kriminalistická identifikace může být využita, i když jen okrajově. V kriminalistické praktické činnosti se ztotožněním rozumí, že nástroj použitý při krádeži vloupáním se shoduje s napadeným objektem, který se odrazil ve stopě a může být použitý ke kriminalistické identifikaci. Jde o shodu dvou a více objektů, jež bude individuální. Totožností se rozumí, že objekt odrážející se ve stopě je shodný se dvěma, nebo i více odrazy téhož objektu. Hlavní identifikační znaky musí mít objekt po celou dobu stejné, ale po dobu svojí existence ne vždy např. nový nástroj (kleště) bude mít odlišný vzhled od kleští opotřebovaných. Týká se to ovšem jen odlišností vzhledu, nikoliv podstatných identifikačních znaků potřebných nejlépe k individuální identifikaci. Individuální identifikace má jako důkazní prostředek nejvyšší hodnotu, jelikož identifikační znaky nástroje použitého při kriminalisticky relevantní události jsou stejné s napadeným objektem, na nějž byl nástroj použitý. Není tedy pochybností o tom, že k vylomení dveří nebo přeštípnutí zámku bylo použito konkrétní páčidlo, nebo konkrétní kleště. Relativní stálostí se rozumí neměnnost nástroje nebo jiného objektu. Je důležité, aby objekt, který odraz stopy vytvořil, byl do chvíle, než bude porovnán s napadeným objektem, relativně nezměnitelný a zachoval si stejné identifikační znaky do doby jejich srovnávání.

„Srovnávání je vzájemné zkoumání a hodnocení více objektů, jehož cílem je nalezení jejich shodných, nebo rozdílných vlastností. Metoda srovnávání je velice důležitá pro mnoho kriminalistických postupů, bez něj je nemyslitelná kriminalistická identifikace, kriminalistická evidence, zkoumání způsobu páčání trestných činů, rekognice, konfrontace a další úkony. V některých případech lze srovnávané objekty zkoumat in natura. Při kriminalistické identifikaci tomu však často bývá tak, že některý ze srovnávaných objektů je zastoupen svou náhražkou, na níž jsou zobrazeny vlastnosti originálu.“⁸

⁸ MUSIL, Jan; HRIB, Nikolaj; NĚMEC, Miroslav; OPOČENSKÝ, Luděk; PADYŠÁK, Pavel. *Kriminalistika. Vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001, s. 73. ISBN 80-7251-080-0.

Na relativní stálost, nebo spíše na objekty, které ji vytvářejí, mohou mít vliv faktory jako povětrnostní či chemické vlivy nebo v případě mechanoskopických stop opotřebenosti nástroje, který může do doby zjištění a zajištění identifikační znaky zcela změnit. Tyto změny může způsobit i sám pachatel, aby znehodnotil nástroj, který použil ke spáchání kriminalisticky relevantní události, a aby tímto zamezil identifikaci s napadeným objektem. V dalších částech této práce se zaměřím na to, jak stopy před jejich zajištěním ochránit a zabránit tak tomu, aby se staly neupotřebitelnými.

2.1 Identifikující objekty v kriminalistice

Aby kriminalistická identifikace byla úplná, je třeba také zmínit její objekty, aby čtenář byl seznámen s touto problematikou hlouběji, nejen okrajově. Tento text s tímto pojmem nejvíce pracuje, a objekty kriminalistické identifikace jsou tedy hlavní náplní této práce. Identifikujícími objekty v kriminalistice jsou jen osoby, věci nebo zvířata. „*V kriminalistické praxi jiné možnosti nepřicházejí v úvahu. Nelze proto např. identifikovat nějaký děj (dopravní nehodu, požár), čas, rychlost, teplotu apod.*“⁹

Z výše citovaných vět jednoznačně vyplývá, že objekt, který bude identifikovaný, musí vytvořit kriminalistickou stopu, a to dokáže pouze konkrétní osoba, věc nebo zvíře. V mechanoskopii je takovou věcí nástroj nebo předmět použitý k násilnému otevření objektu a překonání jisticí překážky. Je tedy zřejmé, jak podstatné je vzájemné působení dvou a více objektů a předávání kriminalistických informací o jednotlivých objektech navzájem. Toho právě jiné objekty než ony tři výše uvedené nejsou schopny, a jestliže není splněna podmínka vzájemného působení dvou a více objektů, nemůže se jednat o identifikující kriminalistický objekt. Bude také užitečné zmínit rozlišení kriminalistické identifikace, která se dělí na znaleckou a rekogniční. Vzhledem k tomu, že o znaleckém zkoumání, a tudíž i o znalecké identifikaci budu psát v dalších kapitolách, nebudu ji v této části práce zmiňovat. Rekogniční identifikací se rozumí znovupoznání objektu (osoba, věc, zvíře). Jak bylo

⁹ NĚMEC, Miroslav; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav; ŠACHL, Jindřich; MAREK, Zdeněk et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium I*. Praha: ABOOK, 2018, s. 91. ISBN 978-80-906974-1-6.

uvedeno v předchozí kapitole o stopách, zmiňoval jsem, že kriminalistické stopy se dělí na materiální a paměťové. Právě rekogniční stopy se řadí mezi paměťové, jež jsou získávány od osob, např. svědků nebo poškozených. Provádí se buď fotografií, nebo in natura. V mechanoskopii se může jednat ve většině případů o identifikaci podle fotografie, a to nástroje použitého na místě kriminalisticky relevantní události, který je označen číslem. Tento nástroj svědek, svědkové poznávají. Z provedené identifikace se pro trestní řízení bude jednat pouze o poznatek, protože jako podstatný důkaz bude sloužit teprve srovnání identifikovaného nástroje se srovnávacím objektem. Rekogniční identifikace se v mechanoskopii ale neprovádí, jelikož objektem jejího zkoumání jsou nástroje a ty se identifikují znaleckým zkoumáním. Není ale vyloučena identifikace osoby, poněvadž se může jednat o pachatele, který se vloupával do objektu a byl viděn svědkem nebo svědky, kterými byl poznán i s nástrojem k tomuto vloupání použitým. *„Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.“*¹⁰ Identifikací se podle skupinové příslušnosti tzv. nedovršené identifikace rozumí, že objekt není ztotožněn individuálně, ale podle určitých vlastností patřících do určité skupiny. Jako příklad je nejvhodnější uvést nástroj použitý ke krádeži jízdního kola přestípnutím zámku. Ze zámku, který na místě kriminalisticky relevantní události zůstal, bylo prvotním ohledáním zjištěno, že byl přestřižen kleštěmi. Jelikož na místě nebyly nalezeny, bylo jen možné odhadnout, že k přestřižení byly použity právě kleště, ale nebylo možné identifikovat jejich druh ani vlastníka. Byla zjištěna osoba, která se na místě krádeže pohybovala, a kamerový záznam ukázal, že v rukou měla kleště. Na vyzvání policisty k vydání kleští bylo zjištěno, že tyto kleště nemají na vnitřní straně žádné deformace ani známky opotřebování. Po tomto zjištění mohla být osoba z podezření krádeže jízdního kola vyloučena.

¹⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění.

Tato popsaná identifikace je v kriminalistické praktické činnosti vhodná k vyloučení určité osoby, skupiny osob, nebo věci ze spáchání kriminalisticky relevantní události, a to tím, že se nalezený objekt (nástroj) neshoduje se srovnávacím materiálem. Týká se to nejen mechanoskopie, ale všech kriminalistických metod.

2.2 Identifikace pomocí biometrických údajů

Když píšu o kriminalistické identifikaci, chci se v krátkosti zmínit ještě o jedné z možností identifikace, kterou je biometrická identifikace. I když náplní této práce je identifikace mechanoskopických stop, je v této kapitole věnované identifikaci vhodné toto téma několika větami zmínit. Biometrie se zabývá identifikací osob nebo přesněji řečeno identifikací lidského těla. Mohlo by se vlastně říct, že se jedná o nejnovější a moderní způsob identifikace, ale týkající se lidského těla. Třeba v budoucnu bude taková identifikace možná i u zvířat. V současnosti je biometrická identifikace využívána i mimo kriminalistiku. Biometrické údaje obsahuje cestovní pas, mobilní telefon odemkneme pomocí otisku prstů nebo oční duhovky apod. Pro kriminalistiku je tato identifikace využitelná zejména při odrazu funkčních a dynamických vlastností, jimiž jsou mimo jiné chůze, stopy hlasu nebo ruční písmo. K identifikaci je také nepřímě možné využít v mechanoskopii i chůzi, když bude pachatel z místa vloupání odcházet a z kamerových záznamů může být identifikován podle chůze nebo jiných pohybů. Tato identifikace může být využita jako doplňující s identifikací nástroje použitého při krádeži vloupáním. Bude tak prokázáno, že osoba, která použila nástroj ke vloupání, jenž bude porovnán se srovnávacím materiálem, je stejná, jež byla na místě krádeže vloupáním a v ideálním případě by měla nástroj u sebe i při odchodu z místa kriminalisticky relevantní události i na záznamu z kamer. Identifikace podle bipedální lokomoce, tj. chůze, je využitelná i v případech, kdy má pachatel na hlavě kuklu a není možná identifikace obličeje, nebo použil rukavice, tudíž ani daktyloskopické stopy by nebyly zajištěny. *„Chůze má mnoho individuálních specifických, které z jedné strany napomáhají jejich využití pro identifikační účely a na druhé straně ztěžují technické,*

*automatizované provedení samotné identifikace či verifikace.*¹¹ Chůzi jsem zde věnoval prostor z toho důvodu, že může být využitelná, i když jen podpůrně v mechanoskopii. Čtenář nebo odborná veřejnost se zájmem o biometrickou identifikaci může použít knihu uvedenou v poznámce pod čarou.

¹¹ RAK, Roman; MATYÁŠ, Václav; ŘÍHA, Zdeněk; PORADA, Viktor; BITTO, Ondřej et al. *Biometrie a identita člověka*. Praha: Grada Publishing, 2008, s. 569. ISBN 978-80-247-2365-5.

3 Mechanoskopické stopy, obecné zásady a mechanismy jejich vzniku

Pojem kriminalistické stopy byl vysvětlen v první kapitole. V této části textu bude stopa ústředním pojmem v oblasti mechanoskopie, tj. jak takové stopy vznikají a co je příčinou jejich vzniku. Předchozí části práce popsaly všeobecně stopy i identifikaci, ale tato kapitola se již bude věnovat hlavnímu tématu, a to identifikaci objektu mechanoskopických stop. I když se ale bude jednat o stopy nástrojů, v některých částech textu budou zmíněny poznatky, i obsažené v podkapitole o kriminalistických stopách. Bude se jednat o stopy nástrojů, které byly vzájemným působením přeneseny na objekt a použity při páchání trestného činu. „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“¹² Takové stopy jsou materiální a vyskytují se při krádeži vloupáním na různých objektech, jako jsou dveře, zámky, a to jak dozické, tak visací, automobily a podobně. Jsou způsobeny různými nástroji hasáky, páčidla. Dalo by se říci, že pro účely této práce se za nástroj může použít cokoliv, čím lze násilně překonat jakoukoliv překážku. Každé použití jakéhokoliv nástroje zanechá změnu po vzájemném působení na nástroji i objektu, který je narušen za účelem vniknutí do něj. Každý nástroj na svém povrchu zanechá nerovnosti (změny), které se přenesou na objekt a odrazí stopu, jež může být porovnána, takže je možné srovnat nástroj s napadeným objektem. „*Patří sem i identifikace nástrojů podle jejich úlomku či jejich částí, a to i v případech, kdy tyto nástroje nevytvořily stopy na jiném objektu, dále identifikace předmětů souvisejících s trestným činem, či obecněji s kriminalisticky relevantní událostí.*“¹³ Při používání nástrojů vznikají úlomky na nástroji i objektu, a to nejčastěji při použití pilky, kdy odřezáváním objektu se tvoří kovové úlomky padající pod objekt narušený při opracovávání a vnikání do objektu, trezoru nebo schránky. Tyto úlomky se mohou nacházet i na jiných místech, mohou být rozneseny na botách nebo oděvu pachatele či pachatelů.

¹² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění.

¹³ STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav; TUREČEK, Jaroslav *Kriminalistická identifikace věcí*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, s. 53. ISBN 978-80-7251-293-5.

Na mechanoskopii je pozitivní, že vždy zanechá nějakou stopu, pachatel není schopen tomu zcela zabránit jako v jiných kriminalistických metodách, např. v daktyloskopii, kdy při použití rukavic nezanechá na objektu otisky prstů.

Na škodu může být pouze to, když na místě kriminalisticky relevantní události nezanechá pachatel nástroj, jenž použil ke spáchání trestného činu. Ze stop zanechaných na objektu může být případně zjištěna jen skupinová příslušnost k nástroji, jenž mohl být použitý. Nejsnadnějším způsobem zjištění shody by bylo, kdyby pachatel na místě činu nástroj ponechal, ale pokud si je vědomý toho, že by se tak zjistila shoda a mohl by na jejím základě být usvědčen ze spáchání trestného činu, bude ostražitý a nástroj na místě nezůstane. Pokud by přece jen nástroj z jakýchkoliv příčin na místě pachatel ponechal, mohl by mu tak být prokázán trestný čin krádeže vloupáním, jestliže by se shodovaly identifikační znaky nástroje a napadeného objektu. Vyloučeny by nebyly ani jiné stopy prokazující spáchání trestného činu, a to nejen nástroj shodný s napadeným objektem, ale i třeba zajištění daktyloskopických stop. Jejich zajištění by bylo ale málo pravděpodobné, jelikož pachatel zcela jistě použil rukavice právě s ohledem na to, že by po sobě mohl na místě zanechat otisky prstů. *„Snaha zabránit usvědčení prostřednictvím daktyloskopie vedla lupiče pokladen, ale i další zločince k důslednému používání rukavic a jiných ochranných prostředků. Někteří z kasařů například posypávali místo činu pepřem či pálivou paprikou, aby zabránili svému vypátrání použitím policejního psa.“*¹⁴ Uvedená citace je z doby vzniku mechanoskopie, ale ochrana pomocí rukavic nebo posypání místa pepřem je možná i v dnešní moderní době, i když prostředků k usvědčení je více než v období první republiky. Nástroje z dob minulých je možné používat také v současné době, jelikož páčidla, pilky, hasáky se vyrábějí stále, pouze v modernějším stylu. Účel i účinek použití je stále stejný a rovněž změny zanechané po opracování nebo nerovnosti pracovních částí nástrojů. Jen zabezpečení objektu se postupem doby modernizovalo a zabezpečovací systémy jsou na takové úrovni, že vloupání není již tak snadné jako v minulých obdobích. Zejména dveře bytů a jejich zámkové systémy jsou již

¹⁴ STRAUS, Jiří, DLOUHÝ, Michal; HRIB, Nikolaj; MACHUTOVÁ, Marcela; VÁVERA František et al. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem*. Praha: POLICE HISTORY, 2003, s. 117. ISBN 80-86477-18-5.

na takové úrovni, že klasické nástroje k překonání překážky jsou nedostačující. Kromě současných moderních zámkových systémů znesnadňují trestnou činnost kamerové systémy a různá zabezpečovací zařízení, jež jsou umisťována i na trezory. Ty jsou také vyráběny z kvalitnějšího materiálu a překonat tyto překážky vyžaduje již nejen zručnost v ovládání nástrojů, ale také znalosti IT systému k vyřazení zabezpečovacích zařízení a kamerových záznamů. V takto zabezpečených objektech nebudou již klasické nástroje pachatelů dostatečné. Použity mohou být až po odstranění zabezpečovacích systémů, na něž již ve většině případů jeden pachatel nebude stačit. Bude na ně potřebovat odborníky, kteří je před samotným spácháním trestného činu vyřadí z činnosti a mohou přitom použít nástroje k násilnému překonání překážky. Už jen instalace kamer na místě, kde má být trestný čin uskutečněn, pachatele odradí, jelikož je vysoké riziko jeho odhalení. Z těchto důvodů jsou vloupání do bytů již nepříliš aktuální a jsou uskutečňovány v místech, kde zabezpečení objektů není na úrovni současné doby. Nejčastěji jsou k takové trestné činnosti voleny objekty, jako jsou garáže s menším výskytem osob nebo sklepní prostory bez moderních zabezpečovacích systémů. Vniknutí do domu nebo bytu s nejmodernější zabezpečovací technikou je málo pravděpodobné.

Zabezpečení přízemí rodinného domu

Legenda

Pohybové čidlo

Venkovní siréna

Ovládací klávesnice

Ukotvený trezor

Obr. 1 Zajištění majetku bezpečnostním systémem¹⁵

Výše uvedenou ilustrací jsem chtěl ukázat zabezpečení moderního domu (bytu) před krádeží vloupáním, kde by tradiční nástroje nebyly moc použitelné. Pokud by ale přesto došlo k pokusu o násilné vniknutí, jejich použitím by se spustil zabezpečovací systém, který pachatele odradí, takže při útěku z místa činu může zanechat nástroj či nástroje, které chtěl použít ke vniknutí do objektu na místě. Buď mu leknutím upadly, anebo je tam ve spěchu zanechal. V každém případě již objekt narušil a použitý nástroj s největší pravděpodobností na objektu zanechal změnu, která může být objektem kriminalistické identifikace. Změnou se rozumí vlastnost nástroje, kterou vyvolal. V těchto případech bude pachatel spíše identifikován z paměťových stop, jimiž budou svědecké výpovědi, případně rekognice, kdy může být pachatel viděn při útěku z místa kriminalisticky relevantní události než na základě mechanoskopických stop. Ne vždy totiž nástroj použije, jelikož některé zabezpečovací systémy mohou být tak citlivé, že mohou reagovat jen na pohyb u objektu. Při krádeži vloupáním do motorových vozidel mohou být i v současnosti použity nástroje (planžety) k jeho otevření,

¹⁵ ŠTUDLAR, František. *Dvoustupňové zajištění majetku (alarm + trezor)*. Online. 25. 8. 2021. Dostupné z: <https://www.trezorystudlar.cz/dvoustupnove-zajisteni-majetku-alarm-trezor/>. [cit. 2023-12-16].

a to u starších vozidel, a také nástroje k demontáži autorádia, což je nejběžnější důvod vloupání do motorových vozidel, pokud se v něm samozřejmě nenacházejí jiné cennosti jako třeba elektronika. Všude tam, kde jsou použity nástroje, které zkoumá kriminalistická metoda mechanoskopie, nechávají, jak jsem již uváděl výše, různé nerovnosti (změny) na vnitřních, nebo pracovních stranách nástroje, tzv. mikrorelief.

„Vytvořený mikrorelief je pro každý nástroj individuální a neopakovatelný. Vzniká již v průběhu výroby nástroje a dále se mění používáním nástroje, jeho opotřebením a případnými opravami. Při použití nástroje se jeho mikrorelief nebo jeho část odráží v napadeném objektu, a to různými způsoby v závislosti na směru, velikosti a dalších faktorech působící síly.“¹⁶

Je třeba zmínit nástroje, které jsou k trestné činnosti používány. Jedná se zejména o páčidla, kleště, hasáky, pilky, planžety a jiné předměty (nástroje), které se dají použít k násilnému překonání překážky. Každý nástroj se používá podle typu objektu, tj. na některý postačí jeden nástroj k otevření zámku, na otevření trezoru jich bude potřeba více. K vniknutí do trezoru už je třeba použít páčidlo, hasák, kleště, vrtačky. Čím více nástrojů se použije, tím více se zanechá stop na místě kriminalisticky relevantní události. V některých případech ale nebudou stopy použitelné vzhledem k tomu, že použitím více nástrojů se stanou neupotřebitelnými a jen těžko by se prováděla identifikace nástroje, který byl k otevření trezoru použitý. V takovém případě by byla vyloučena individuální identifikace. Popsaný způsob otevření trezoru je spíše typický pro dobu, kdy mechanoskopie vznikala. V dnešní době již jsou i trezory modernější a zabezpečené různými zabezpečovacími mechanismy, které použití nástrojů vylučují. Princip je stejný, nebo alespoň podobný jako u výše popsaného zabezpečení bytu. I přesto jsou ale i ještě dnes používány staré typy trezorů převážně v rekreačních chatách, které lze otevřít starým způsobem a nástroji, které jsem vyjmenoval. Ne všechny chaty jsou zabezpečeny a zejména v zimním období, kdy je jejich majitelé nenavštěvují, mají pachatelé dostatek času se do nich vloupat a trezor otevřít. Nemusí se jednat jen o trezory, ale i o vykradení

¹⁶ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 180. ISBN 80-7179-362-0.

takové chaty a odcizení různých cenností, převážně elektroniky. Už při otevření dveří budou zanechány stopy po nástrojích, které budou mít informativní charakter, který nástroj mohl být použitý. Častým místem krádeží vloupáním jsou i garáže, jež jsou často na okraji měst s minimálním pohybem lidí a zabezpečení také nebývá na vysoké úrovni. Ve všech těchto případech mají pachatelé dostatek prostoru k použití jakýchkoliv nástrojů, jelikož v tak odlehklých místech nebude slyšet vrtání, řezání nebo vylamování zámku, který je násilně otevírán. Nástroje, jako jsou páčidlo a pilka, není třeba blíže popisovat, jelikož již z jejich názvu je zřejmé, k jakému účelu se používají. Proto se tady blíže zmíním o hasáku, který je znám také, ale existuje více druhů a každý má svou funkci. Takto je rozdělil zakladatel mechanoskopie Ladislav Havlíček ve své knize *Mechanoskopie, stopy a znaky řemeslných nástrojů*.

„Název hasák v pojetí Havlíčka označuje obecný nástroj a doporučuje jej ponechat pro všeobecné označování podobných nástrojů, pokud je zločinci používají. Nástroje označované jako hasáky klasifikuje na: hasáky (nože), trubkové kleště (hasáky), kleště (hlavně větší druhy kleští), posuvné klíče (francouzské). ... Podle druhu je rozdělujeme na: hasáky (nože) jednoduché, hasáky (nože) dvojité a hasáky (nože) složené. Podle tvaru a sklonu čelisti k rukověti je dále označujeme jako: hasáky s rovnými čelistmi, hasáky se šikmými čelistmi a hasáky se zahnutými čelistmi.“¹⁷

Jak jsem už psal výše, v mechanoskopii je za nástroj považován každý předmět, kterým je možné násilně překonat překážku. V této části práce uvedu druhy nástrojů podle jejich výroby (úpravy).

„Podle toho se v kriminalistice rozlišují tyto druhy nástrojů: vyráběné sériově a nijak neupravované (běžně prodávané nástroje pro rukodílnou činnost, jako jsou např. šroubováky, pily, kleště, sekáče, hasáky a řada dalších), vyráběné sériově a následně upravované k páčání trestné činnosti (jde např. o zkrácení nástroje pro snadnější skryté přenášení, různé zahýbání šroubováků pro přístup do některých míst zámkových mechanismů), individuálně zhotovené pachatelem nebo jinou osobou na základě pachatelova požadavku – ..., zejména

¹⁷ STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007, s. 33–34. ISBN 978-80-7251-257-7.

v případech nepřipravované trestné činnosti, které v podstatě nemají charakter nástrojů, ale slouží k překonání překážek (kovové i dřevěné tyče, různé trubky, cihly, kameny).“¹⁸

Vzhledem k tomu, že v této části práce bude pojednáváno o vzniku, vyhledávání, zjišťování, zajišťování a identifikaci objektů mechanoskopických stop, chtěl jsem, aby byl čtenář seznámen s druhy nástrojů i jejich rozdělením, jak je to napsáno ve výše uvedených citacích. V dalších částech textu bude pojednáno o tom, který nástroj je možné poznat podle mechanismu jeho použití. Každý z těch, jež jsem vyjmenoval, má svůj specifický mechanismus a zanechává změny. Mechanismu vzniku takových změn bude dán prostor v dalších částech této kapitoly. Jen se ještě zmíním o náhodně nalezených předmětech, jimiž nemusí být nástroje, jak je psáno ve výše uvedené citaci, aby byl čtenář také seznámen s tím, že se dá do objektu vniknout i pomocí jakýchkoliv předmětů. Bude se zejména jednat o nepřipravovanou trestnou činnost. Z praxe se dá mluvit především o pachateli, který je pod vlivem různých omamných látek nebo alkoholu a rozbije nalezeným kamenem skleněnou výplň okna motorového vozidla, aby odcizil elektroniku ve vozidle se nacházející. Motívem takového činu je její prodej a získaná finanční částka je použita na nákup omamné látky nebo také alkoholu. Z uvedeného vyplývá, že na tuto trestnou činnost se pachatel nepřipravoval, ale pouze využil příležitost ke snadnému získání finančních prostředků. Proto u sebe neměl žádný nástroj k překonání překážky a použil kámen ležící na zemi u motorového vozidla. Ne vždy je motívem popsání činu získání prostředků k nákupu omamných látek, ale i vlastní obohacení, pachatel ani nemusí být pod jejich vlivem. Stejným způsobem je možné i vniknutí do prodejen, jako jsou zlatnictví nebo bazary. V současnosti by byl problém z prodejen zboží odcizit, protože jsou zabezpečeny, a i když pachatel překoná překážku, zabezpečovací systém upozorní na narušení objektu operační středisko soukromé bezpečnostní služby, která na místo vyšle výjezdovou skupinu k prověření, zda skutečně byl objekt napaden.

¹⁸ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 178. ISBN 80-7179-362-0.

S největší pravděpodobností by pachatel nebo pachatelé, pokud by neutekli a zboží přece jen odcizili, byli zadrženi výjezdovou skupinou soukromé bezpečnostní služby, anebo hlídkou policie. K uvedeným neplánovaným trestným činům nemusí být použity jen kameny, ale cokoliv bude v blízkosti objektu, do něhož by chtěl pachatel za účelem odcizení zboží násilně vniknout, tj. odpadkové koše, dlažební kostky, trubky a podobně. Pro dnešní dobu je uvedené vniknutí pomocí předmětů náhodně nalezených aktuální již jen u motorových vozidel, a to jen pokud v nich budou věci cenné a pokud by se nejednalo pouze o vandalismus, jehož motivem by nebylo odcizení věcí, ale pouze způsobení škody na motorovém vozidle. Stejně to může být i u uvedených prodejen, kdy motivem bude jen způsobit škodu, nikoliv odcizit zboží. V těchto případech nebude vadit ani zabezpečovací systém, neboť pachatel bude mít po rozbití skleněných výplní dostatek času k útěku. K poškození skleněných výplní dochází i při vniknutí do chat a domů, které nejsou obydlené, pachatel nic neodcizí, prostory využije jen k přespání. K odstranění skleněné okenní výplně může použít například i zahradní nábytek nebo jeho příslušenství. V případech zde uvedených bude identifikace předmětu, který způsobil škodu rozbitím skleněné výplně, bezproblémová, neboť na místě zůstane a bude možné porovnat shodu s napadeným objektem.

„Při zjišťování příčin rozbití skla je v první řadě zkoumáno, ze které strany došlo k jeho rozbití. Působí-li na skleněnou tabuli velká síla, například úder nebo tlak, sklo se mírně prohýbá. Vzhledem k různé velikosti deformační síly a velikosti plochy, na níž tato síla působí, vznikají i rozdílná poškození (rozbití) tabulového skla. Poškození II. stupně vzniká úderem nebo nárazem většího předmětu (kámen, dlažební kostka apod.) nebo tlakem koncentrovaným na malou plochu skleněné tabule, přičemž sklo praská nejdříve v místě největšího prohnutí. Toto místo se označuje jako centrum úderu (nárazu) a vybíhají z něho na všechny strany praskliny, které se nazývají radiální prasky. Poškození III. stupně bývá způsobeno větším předmětem se značnou kinetickou energií. Tabule skla při

*tomto způsobu poškození již nedrží pohromadě, úlomky (střepiny) vypadávají z rámu a kráter se rozpadá.*¹⁹

Je potřeba upřesnit, že u vandalismu dochází většinou k poškození skla II. stupně, kdy nemusí vypadnout skleněná výplň z rámu, zatímco u násilného vniknutí do objektu se bude jednat o poškození III. stupně, protože účelem je odcizení zboží a vniknutí do objektu. Pro vstup do prostoru prodejny nebo chaty musí dojít k vypadnutí střepin z rámu a rozpadu kráteru, aby pachatel mohl vniknout dovnitř. Jestliže nebude pachatel zadržen přímo při páčání trestného činu, bude těžší ho vypátrat. Na jedné straně bude zřejmé, jak k poškození (rozbití skleněné výplně) došlo, jelikož objekt, který změnu vytvořil, byl na místě zajištěn a porovnán se srovnávacím materiálem. Na druhé straně ale taková shoda bude nedostačující k usvědčení pachatele, jestli nebudou na místě zajištěny i jiné stopy, a to daktyloskopické, trasologické, kamerové záznamy nebo svědecké výpovědi s popisem pachatele a tím, že byl při páčání kriminalisticky relevantní události viděn. Podobných případů by mohlo být uvedeno více, ale pro účely této práce je výčet dostačující. To se týká i vysvětlení použití náhodně nalezených předmětů, které ve svojí podstatě nemají charakter nástrojů a dochází ke spáchání nepřipravené trestné činnosti.

Obr. 2 Rozbité čelní sklo motorového vozidla²⁰

¹⁹ STRAUS, Jiří; KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 218–219. ISBN 978-80-7380-535-7.

Obr. 3 Páčidlo²¹

Další poškozování majetku může být také způsobeno vandalismem, ke kterému nejčastěji dochází na motorových vozidlech, a to různými škrábanci na karoserii nebo poškozováním pneumatik. V těchto případech je používán obyčejný šroubovák, který zanechává rýhy a způsobuje škodu, která může být až ve výši několika desítek tisíc korun. Jsou případy, kdy je poškození způsobeno i klíčem od dveří k domu nebo bytu. U vozidel staršího typu může být šroubovák použitý nejen k poškozování, ale i k vniknutí do vozidla. Pro účely identifikace vzniká problém v tom, že pachatel dopouštějící se vandalismu na místě nástroj neponechá, ale odnese ho s sebou. Pokud nebude chycen při činu i s nástrojem, nebo zachycen bezpečnostními kamerami, zůstane pachatelem neznámým, stejně tak nebude k dispozici nástroj a bude možná jen identifikace podle skupinové příslušnosti. V případě rýh nebude většinou ani možné provést individuální identifikaci s příslušným nástrojem. Při násilném vnikání do objektu jsou poškozovány nejen karoserie motorových vozidel a skleněné výplně, ale také zámkové systémy (zámky). K tomu dochází použitím různých nástrojů, jako jsou například paklíče, páčidla. Podle typu poškození zámku je možné určit,

²⁰ HUMPLÍK, Jiří. *Rozbité čelní sklo a pojišťovny*. Online. In: TipCars, 21. 5. 2022. Dostupné z: <https://www.tipcars.com/magazin/nase-tema/celni-sklo.html>. [cit. 2024-01-17].

²¹ Google. Online. © 2024 [cit. 2024-01-17]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=p%C3%A1%C4%8Didla&tbm=isch&ved=2ahUKEwi0y-vwmeWDAxUoygIHHc5EAgEQ2-cCegQIABAA&oq=p%C3%A1%C4%8Didla&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBwgAEIAEEBg6BAgjECc6CAgAEIAEELEDog4IABCABBCKBRCxAxCDAToLCAAQgAAQsQMqgwE6BggAEAUQHIC5Dli_L2CxO2gAcAB4AIABowGIAdYHkgEDMi42mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=gDCoZbSLN6iUi-gPzomJCA&bih=641&biw=1366&hl=cs#imgsrc=MVcPuCL2kAuNEM.

jakým způsobem byl zámek narušen a jaký nástroj mohl být při vnikání do zájmového objektu použitý. Do objektu je možné se vloupat i bez použití násilí, a to prostřednictvím neoprávněně získaného klíče. Nebude se jednat o klasickou krádež vloupáním, jelikož nebude překonána překážka násilím, ale pachatel se do objektu dostane klíčem k objektu náležejícím. Odborné znalosti zámkových systémů jsou důležitým předpokladem pro správnou identifikaci použitého nástroje a jeho srovnání s poškozeným zámkem. Kriminalistický technik, který se zabývá zkoumáním těchto systémů, musí neustále svoje odborné znalosti prohlubovat a zajímat se o nové technologie, které se v této oblasti stále vyvíjejí a inovují. Blíže bude o zkoumání mechanoskopických stop pojednáváno v samostatné kapitole této práce. Způsobů, jakým je možné páchat trestnou činnost za použití různých nástrojů, je mnoho. V tomto textu se zmiňuji o těch nejčastějších. Jak jsem uvedl výše, kromě vandalismu se jedná o krádeže vloupáním, kde pachatel vniká za použití nástrojů do uzavřeného prostoru, a to násilným způsobem, jímž je rozbití dveří, oken, zámků, aby se dostal dovnitř a pokračoval v páchání další trestné činnosti. Použití nástrojů je možné i uvnitř objektů, do nichž pachatel násilně vstoupil tak, že použil vhodný nástroj k otevření skříňky s různými cennostmi nebo uloženými penězi. Většinou má pachatel krádeže vloupáním již o objektu, kde chce trestnou činnost provést, zjištěno, že jsou v daném místě předměty, které se dají snadno zpeněžit, ale i na jakých místech jsou schované nebo uložené. Zejména si je jistý, že objekt je prázdný a bez jakéhokoliv zabezpečení.

3.1 Zjišťování a zajišťování mechanoskopických stop

V této části kapitoly chci přiblížit metody zjišťování a zajišťování kriminalistických stop s důrazem na mechanoskopii. Když jsem výše uváděl mechanismy vzniku stop, je také potřeba vědět, jak se takové stopy nalézají a následně zajišťují k dalším procesním úkonům. Kriminalistické stopy se po jejich zjištění zajišťují důkladným ohledáním místa činu. Převážně se jedná o zajišťování mechanoskopických stop, daktyloskopických stop, vzorků DNA a dalších předmětů, které mohou být použité jako důkazy v objasňované kriminalisticky relevantní události. Nejdůležitější zásadou je ochrana místa kriminalisticky relevantní události, kde se zjištěné stopy nacházejí, protože je potřeba ochránit

je do chvíle, než budou odborně zajištěny příslušným kriminalistickým technikem, který je k těmto úkonům odborně vyškolen. Musí mít vysoké odborné znalosti v oblasti kriminalistiky, forenzních věd a také práva. Je zodpovědný za správný postup při zajišťování stop a za důkladné ohledání místa činu. Místem činu je místo, kde byl spáchán trestný čin, na kterém se nacházejí kriminalistické stopy, důležité pro objasnění trestného činu. Z kriminalisticko-taktického hlediska rozlišujeme místo činu v užším slova smyslu a v širším slova smyslu.

„V užším slova smyslu rozumíme místem činu místo, kde byl trestný čin spáchán. To by nám však v mnohých případech nestačilo, neboť u mnohých trestných činů se pachatel na takový trestný čin již předem připravoval, zhotovoval si potřebné nástroje, typoval oběť, někde také na oběť trestného činu vyčkával a samozřejmě na všech těchto místech, která však v užším vyjádření místa činu zahrnuta nejsou, také zanechával stopy. V širším slova smyslu rozumíme místem činu místo činnosti pachatele. Sem tedy spadají všechny prostory a místa, kde se pachatel pohyboval poté, kdy se rozhodl trestný čin uskutečnit (spáchat), neboť všechna tato místa vykazují, nebo mohou vykazovat stopy jeho činnosti v souvislosti s přípravou či spácháním činu, popřípadě i s jeho utajováním.“²²

Jak vyplývá z výše uvedených citací, ne vždy musí být nástroj vyhledán a zajištěn na místě, kde byl čin spáchán, ale například v místě pachatelova bydliště nebo tam, kde se na spáchání trestného činu připravoval.

V případě, že je pachatel známý, provede se u něj doma nebo v jiných prostorách domovní prohlídka za účelem nalezení nástroje nebo nástrojů, jimiž byl trestný čin spáchán.

„Domovní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoru sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydlí) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení. Z důvodů uvedených v odstavci 1 lze vykonat i prohlídku prostor nesloužících k bydlení (jiných prostor) a pozemků, pokud nejsou veřejně přístupné. ... Příkaz k domovní prohlídce musí být vydán

²² NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky*. Praha: ABOOK, 2017, s. 204. ISBN 978-80-906974-0-9.

*písemně a musí být odůvodněn. ... Na příkaz předsedy senátu nebo soudce vykoná domovní prohlídku policejní orgán.*²³

Vzhledem k tomu, že zákon umožňuje takové prohlídky provádět, je velká šance nalezení nástrojů, ale i jiných stop u pachatele doma nebo u jeho blízkých anebo na jiném místě, kde lze takové věci skrývat. Jestliže se jedná o místa veřejně přístupná, povolení k domovní prohlídce by potřeba nebylo a věc by mohla být zajištěna i bez takového povolení. Bez takového povolení by zajištění věci (nástroje) bylo neoprávněné a nemohlo by být v trestním řízení použito jako důkaz.

*„Věc důležitá pro trestní řízení „odhozené páčidlo“, které pachatel odhodil do trávníku přilehlého k chodníku „XY“. Aplikován bude kriminalisticko-taktický postup ohledání. Jiná situace nastane, pokud pachatel páčidlo uloží v dílně příslušející k rodinnému domu, kde bydlí. Aplikován bude kriminalisticko-taktický postup domovní prohlídka, s předchozím institutem výslech.“*²⁴

Policejní orgán, který je vedoucím na místě činu, je plně zodpovědný za řádné ohledání místa kriminalisticky relevantní události a musí zajistit všemi dostupnými prostředky, aby všechny stopy na místě činu se nacházející byly vyhledány, zajištěny podle právních předpisů a vnitřních nařízení k těmto úkonům vydaným. Všechno, co se nezajistí na místě, může být nenávratně ztraceno a tím také bude ztíženo objasňování kriminalisticky relevantní události. Práce na místě činu musí být důkladná, zodpovědná a nesmí se zapomínat na to, že se jedná převážně o neodkladné a neopakovatelné úkony. Kromě prohlídek je k důkladnému zjištění a zajištění stop na místě činu nejpodstatnější metoda ohledání. Jen díky ní je možné kvalifikovaně zjistit a zajistit všechny stopy související i nesouvisející s kriminalisticky relevantní událostí. Nejprve se zajistí všechny zjištěné stopy a až následně se zjišťuje, zda mají souvislost s vyšetřovanou událostí. Co se týká mechanoskopických stop, s jejich vyhledáním by neměl být zásadní problém, jelikož se oproti stopám latentním přehlédnout nedají.

²³ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění.

²⁴ ČÁP, Jan. *Prohlídky Kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, s. 33. ISBN 978-80-7251-545-5.

O místě činu jsem psal již výše. Nyní chci blíže zmínit kriminalistickou metodu ohledání, jak už jsem uvedl výše, která je nejdůležitějším úkonem po zjištění kriminalisticky relevantní události.

„Ohledání je specifická kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zkoumá, hodnotí a podchycuje materiální situace nebo stav objektů majících vztah k prověřované události za účelem jejího poznání a získání důkazů, jakož i dalších informací důležitých pro trestní řízení.“²⁵

Je ale také potřeba zmínit, že se metoda ohledání nevyužívá jen na místě činu, ale rovněž při ohledávání osob, zvířat, dokumentů. Pro tuto práci je podstatné ohledání věci. Z mechanoskopického pohledu se bude jednat o nástroje, jimž se věnovala předchozí podkapitola. Podstatou ohledání nástroje bude, zda má souvislost s vyšetřovanou událostí a bude zajištěn k důkladnému zkoumání, aby mohl být v případě shodných identifikačních znaků použitý jako důkaz v trestním řízení. Samozřejmě se nebude jednat jenom o nástroj, ale objektem ohledání bude také předmět, proti němuž byl nástroj použitý, např. zámek u dveří.

„Tento druh předmětu je uplatňován zejména u předmětů nalezených na místě činu, zajištěných odnětím věci nebo zajištěných při prohlídkách. Důkladné ohledání těchto předmětů umožňuje určit jejich původ a je významné i pro šetření případu.“²⁶

Jsou případy, kdy pachatel má věc (nástroj) při sobě, ale je třeba, aby ji vydal. V takovém případě bude policejním orgánem vyzván, aby věc vydal, pokud tak neučiní, bude mu odebrána. Vzhledem k tomu, že ji pachatel dobrovolně nevydal, je potřeba u něj provést osobní prohlídku.

²⁵ NĚMEC, Miroslav; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav; ŠACHL, Jindřich; MAREK, Zdeněk et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium I*. Praha: ABOOK, 2018, s. 192. ISBN 978-80-906974-1-6.

²⁶ KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 49. ISBN 978-80-7380-547-0.

„Osobní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že někdo má u sebe věc důležitou pro trestní řízení. U osoby zadržené a u osoby, která byla zatčena nebo která se bere do vazby, lze vykonat osobní prohlídku též tehdy, je-li tu podezření, že má u sebe zbraň nebo jinou věc, jíž by mohla ohrozit život nebo zdraví vlastní nebo cizí. Nařídít osobní prohlídku je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo s jeho souhlasem policejní orgán.“²⁷

Důrazně je potřeba upozornit na to, že osobní prohlídku může provést pouze osoba stejného pohlaví, a to ne přímo na místě činu, ale na místech k takovým úkonům určeným. Nejčastěji jde o služebny policie, kde jsou k osobním prohlídkám vytvořeny podmínky, aby odpovídaly právním předpisům k jejich provedení. Zákon o Policii České republiky umožňuje provést tzv. bezpečnostní prohlídku, kdy se jedná o prohlídku osoby a zjištění, zda nemá u sebe zbraň, kterou by mohla ohrozit sebe, anebo jinou osobu. *„Policista je oprávněn vyzvat osobu k vydání zbraně, hrozí-li nebezpečí, že jí bude neoprávněně užito k násilí nebo pohrůžce násilím. Po předchozí marné výzvě je policista oprávněn zbraň odebrat.“²⁸*

K tomu je policista oprávněn u osoby omezené na osobní svobodě, nebo u té, u níž provádí zákrok. Jestliže je taková osoba omezena na osobní svobodě z důvodu zadržení na místě kriminalisticky relevantní události, jsou splněny podmínky pro vyzvání k vydání zbraně. I nástroj, který byl použitý ke spáchání trestného činu, může být za zbraň považován, a proto je podezřelá osoba povinna na výzvu policisty tuto věc vydat. *„Zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“²⁹* Z praktických zkušeností mohu potvrdit, že většinou osoba zadržená na místě činu vydá věc dobrovolně, aniž by musela být prohlídka vykonána, takže vydaná věc je zajištěna k dalším procesním úkonům. Někdy tomu tak ale není, proto jsem v krátkosti zmínil i zákonné možnosti, jak věc (nástroj) od osoby legálně získat a zajistit. Zajištění mechanoskopických stop by nemělo být problémem, jelikož při ohledání místa činu nebo prohlídkách jsou dobře viditelné, a mohou tak být před zajištěním

²⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění.

²⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění.

²⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění.

zadokumentovány podle kriminalisticko-taktických principů a právních i vnitřních předpisů policie. Nejdůležitějším úkonem před zajištěním stop je dodržování kriminalistických zásad, aby stopy nebyly zničeny a byly ochráněny takovým způsobem, aby jejich hodnota měla důkazní upotřebitelnost a neztratila ji chybným postupem při práci na místě kriminalisticky relevantní události. Nejlépe mechanoskopické, ale i jiné stopy ochráníme tím, že na místo činu vstoupí jen oprávněné osoby provádějící jeho ohledání a zajišťování stop. Všem nepovolaným osobám musí být na místo činu vstup zakázán a osoby oprávněné musí dodržovat takové zásady, aby ony samy stopy nezničily. V žádném případě nesmí při ohledání a zajišťování stop jíst, pít, kouřit nebo používat tamější sociální zařízení. Vstup na místo činu ještě před zahájením úkonů zjišťování a zajišťování stop je povolen komukoliv jen v nezbytně nutných případech, jimiž jsou ochrana života a zdraví nebo zadržení pachatele, který se na místě činu nacházel. Po provedení nezbytných, výše uvedených úkonů je potřeba označit stopy, které jejich provedením byly vytvořeny, aby mohly být vyloučeny od stop, které budou zajišťovány v souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí.

„Ve všech případech, kdy je to možné, se mechanoskopické stopy zajišťují in natura. To spočívá buďto v zajištění celých menších předmětů s mechanoskopickými stopami, nebo v oddělení části celku s příslušnou stopou nebo stopami. Jiný, méně frekventovaný způsob zajišťování mechanoskopických stop spočívá v jejich fotografování (s přiloženým měřítkem, 2–3 fotografie s různým šikmým nasvícením stopy). Poslední možností v kriminalistické praxi však využívané pouze výjimečně je jejich odlévání.“³⁰

Pokud není možné mechanoskopické stopy zajistit celé, je tak možné učinit, jak je uvedeno ve výše uvedené citaci, oddělením části celku. Toho lze dosáhnout odřezáním části předmětu, na němž se stopy nacházejí, a to takovým způsobem, aby nebyly poškozeny a bylo je možné použít jako důkazní prostředek v trestním řízení. Při zajišťování kriminalistických stop se většinou jedná o neodkladné a neopakovatelné úkony. Stopy, jež se nezajistí přímo na místě činu, změní s odstupem času svoje vlastnosti a stanou se

³⁰ STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007, s. 17. ISBN 978-80-7251-257-7.

neupotřebitelnými v případě pozdějšího zajištění, jako je třeba opakované ohledání místa činu. Zejména u mechanoskopických stop může problém nastat při změně povětrnostních podmínek, například déšť, nebo kdyby se takové nástroje nacházely ve vlhké místnosti, brzy by byly poškozené korozí. Jak již bylo uvedeno, mechanoskopické stopy se ve spoustě případů snadno vyhledávají a je možné je vyhledat i vizuálně, aniž by bylo potřeba speciální techniky. Pro zkušeného kriminalistického technika není takové nalezení mechanoskopické stopy žádný problém, je schopen odhalit stopu, která může být i latentní, např. piliny z řezání předmětu, který byl zájmem pachatele při páchání trestné činnosti.

„Ze zákona může být subjektem ohledání kterýkoli orgán činný v trestním řízení, v praxi však v drtivé většině případů provádí OMČ specializovaná skupina příslušníků, tzv. výjezdová skupina. Stálé výjezdové skupiny zpravidla tvoří policejní kriminalista – vedoucí výjezdu, dále pak vyšetřovatel, kriminalistický technik a případně také kriminalista–operativce. Kriminalistický technik ve spolupráci s vyšetřovatelem či operativcem zajišťují, popisují a řádně balí nalezené stopy, jež jsou posléze odeslány ke zkoumání na příslušné pracoviště.“³¹

Za průběh celého ohledání místa činu je zodpovědný vedoucí výjezdové skupiny (policejní orgán), který celý průběh úkonů a činnosti řídí.

Odpovídá za to, aby celé ohledání bylo prováděno v souladu s kriminalisticko-taktickými i kriminalisticko-technickými zásadami a za dodržení právních i vnitřních předpisů na danou problematiku ohledání se vztahující.

3.2 Identifikace objektů podle mechanoskopických stop

Identifikace objektů podle mechanoskopických stop je proces, kde se odráží stopy vytvořené použitými nástroji, tzv. mechanickým působením. Jedná se o identifikaci podle charakteristických znaků objektů. Charakteristickými znaky mohou být při identifikaci tvar a rozměry po použitém nástroji, který odraz stopy

³¹ KŘENEK, Petr a KŘENKOVÁ, Barbora. Rizika při zajišťování, manipulaci a skladování kriminalistických stop v rámci Policie ČR. *Kriminalistika*. 2021, roč. LIV, č. 3, s. 203. ISSN 1210-9150.

vytvořil, hloubka, struktura nástroje na povrchu objektu, na který nástroj působil. Dále je možné identifikaci objektu provést podle materiálu, z něhož je nástroj odrážející vytvořenou stopu vyrobený. Uvedené znaky mohou poskytovat důležité informace pro kriminalistickou identifikaci objektu použitého při páchání kriminalisticky relevantní události. Identifikační znaky se dělí na „*znaky obecné – typické, které jsou společné určitým skupinám nástrojů, např. kleštím, pilníkům, pilám apod., využívají se k určování skupinové příslušnosti nástroje. Znaky zvláštní – specifické, které jsou vlastní pouze jednomu konkrétnímu nástroji z celé skupiny a jsou využívány k individuální identifikaci nástroje*“³². Je nezpochybnitelné, že každý nástroj po použití zanechá změnu na objektu, na který působil. Pro kriminalistiku a zejména pro objasnění trestní věci mají zásadní význam zvláštní (specifické) znaky, jelikož individuálně identifikují nástroj použitý k trestnému činu a je jednoznačné, že jiný nástroj použitý být nemohl. „*Prostřednictvím této skupiny identifikačních znaků můžeme individualizovat vztah mezi stopou a nástrojem, který tuto stopu vytvořil. Jde o druhé stadium kriminalisticko-technické identifikace, jehož podstatou je zjištění totožnosti individuálního, konkrétního nástroje.*“³³

Obr. 4 Vyloupený trezor a nástroje použité k vloupání³⁴

³² STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007, s. 16–17. ISBN 978-80-7251-257-7.

³³ PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 137. ISBN 978-80-7408-177-4.

³⁴ STRAUS, Jiří; PORADA, Viktor; KLOUBEK, Martin; SUCHÁNEK, Jaroslav; FÜRBACH, Martin. *Mechanoskopie a trezory*. Online. © 2005. Dostupné z: <https://www.jinova.cz/muzeum-trezoru/vykradani-trezoru/mechanoskopie-a-trezory>. [cit. 2024-01-27].

Obecné znaky poskytnou informaci o nástroji, který se ve stopě odrazil, ale u něhož není možná individuální identifikace. Třeba při uzamčení určitého objektu za pomoci řetězu, který je uzamčen visacím zámkem, přičemž tato jisticí překážka byla překonána odřezáním buď visacího zámku, nebo řetězu. Pachatel na místě nástroj nezanechal, zájmový objekt odcizil a na místě zůstaly jen jisticí překážky, jimiž byly řetěz s visacím zámkem. Při důkladném ohledání bylo zjištěno, že objekt sloužící k zajištění byl narušen pilkou, kterou byl přeřezán. Nežádoucím jevem v popsaném případě je, že i když použitý nástroj je identifikován podle skupinové příslušnosti, nebude možné ani po případném nalezení nástroje (pilky), který objekt narušil, jej individuálně identifikovat.

„Pily nelze individuálně identifikovat. To je způsobeno tím, že tyto nástroje mají velký počet zubů. Každý jednotlivý břit zubu vytvoří ve stěně řezu stopu, kterou vzápětí ničí břit dalšího zubu, který současně vytváří novou stopu. Neustále opakovanou činností se vzájemně ruší–ničí identifikační znaky, které jsou ještě uhlazeny listem pily. V důsledku nedostatku identifikačních znaků je identifikace těchto nástrojů v podstatě nemožná.“³⁵

Nejen pily a pilky jsou používány k překonání překážky, ale na uvedený případ je možné použít i jiné nástroje, kterými mohou být kleště, páčidla apod. Pilky nejsou používány příliš často, protože je to náročné na čas. Rychlejší je řetěz, nebo zámek přestříhnout. Pilky mohou být používány k překonání jisticích překážek v místech, kde je klid a kde místa nejsou pod kamerami. Převážně se bude jednat o místa, kde jsou chaty, chatky v rekreačních oblastech, které jejich majitelé navštěvují pouze sezónně. Ne vždy se musí jednat o vloupání do objektu, ale je možné také vloupání do cestovních zavazadel, která jsou již v dnešní době zabezpečena různými zámkami, a to i bezpečnostními, které pachatel musí za pomoci nástrojů otevřít, pokud se chce zmocnit věcí uložených v zavazadlech. K otevření zámků od zavazadel bude dostačující šroubovák nebo pilník. Šroubovák může být použitý jako páčidlo.

³⁵ PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 138. ISBN 978-80-7408-177-4.

„Stopy po páčení se vytvářejí v důsledku působení nástroje na překážku jako páky. V důsledku toho taky páčidla při páčení vytvářejí dvě protilehlé stopy, a to jednak tou částí, která přímo působí na překážku, a druhou stopu tou částí, která se opírá o protilehlou část objektu, tedy opěrnou částí. Páčidla zpravidla vytvářejí vtisky a sešinuté stopy.“³⁶

Podle druhu zámku na zavazadle je možné použít jakýkoliv nástroj k jeho otevření. Zavazadla jsou nejsnadnějším cílem k otevření. Identifikace nástroje, který otevřel zámek zavazadla, nebude činit zásadní problémy, nástroj by mohl být identifikován podle mechanismu jeho otevření. Vyskytují se i případy, že pachatelé si do vytipovaných objektů zajistí otevření pomocí seker nebo jiných sečných nástrojů. Ty nemusí být použité jen k otevření dveří, ale i k překonání jiných překážek. U jednobřítých nástrojů by identifikace neměla být problémová, jelikož je možná i individuální identifikace použitého nástroje (sekyry). *„Jednobřité nástroje jak řezné (nože apod.), tak sečné (sekáče, sekyry) vytvářejí sešinuté stopy i vtisky.“³⁷* Sekyry nemusí být použité jen k hrubému otevření objektu, kterým například může být vysekání otvoru do dveří, ale mohou být použity i k vylomení zámku zavazadel nebo otevření oken.

³⁶ PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 138. ISBN 978-80-7408-177-4.

³⁷ STRAUS, Jiří; KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 216. ISBN 978-80-7380-535-7.

Obr. 5 Použití sečného nástroje k otevření dveří³⁸

Násilné otevření dveří sečným nástrojem, jak ukazuje ilustrativní fotografie, bude u bytů v panelových domech málo pravděpodobné, jelikož tak pachatel na sebe upozorní, a i když způsobí škodu na dveřích, k odcizení věcí z bytu nedojde. Vysekávání otvoru do dveří je hlučné, bez zvukových projevů to není možné provést, obyvatelé okolních bytů to snadno uslyší a vyrozumí policii, která na místo co nejdříve dojde a pachatele v případě, že v době jejich příjezdu bude stále ještě na místě, zadrží. Přítomno bude i mnoho svědků, kteří pachatele určitě při rekognici poznají, takže bude snadno usvědčený, a i použití nástroje mu bude na základě svědeckých výpovědí a stop nacházejících se na nástroji prokázáno. Většinou se jedná o mstu nebo neshodu mezi sousedy, případně partnerské neshody a s malou pravděpodobností o vloupání. Pro účely této práce ale není podstatné, zda se jedná o vloupání, nebo o nesnášenlivost mezi sousedy, ale pouze o nástroj použitý k poškození dveří a jeho identifikaci. „Sečné nástroje vytvářejí ve dřevě sešinuté stopy se zobrazením specifických znaků bříty. K identifikaci se používají znaky na odštěpcích.“³⁹ Pachatel bude vždy používat takový nástroj, aby splnil svůj účel, jímž je překonání překážky kvůli odcizení věci nebo vandalismus. Musí být používán tak, aby na sebe pachatel neupoutal pozornost, a také záleží na tom, jestli je trestná činnost páchána během dne, nebo v noci. Pokud se jedná o denní dobu, je velká

³⁸ BYDLENÍ. *Vloupání způsobuje zranění a ponížení*. Online. 7. 2. 2017. Dostupné z: <https://www.bydleni.cz/zprava/Vloupani-zpusobuje-zraneni-a-ponizeni>. [cit. 2024-02-15].

³⁹ PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 139. ISBN 978-80-7408-177-4.

pravděpodobnost, že se v bytech nebo domech jejich majitelé nebo jiné osoby nebudou nacházet. Pachatel si tak může za použití vhodného nástroje do uvedených objektů násilným překonáním překážek zjednat přístup a odcizit věci. V noci se bude jednat o vloupání do sklepních prostorů, garáží nebo objektů, kde se žádné osoby nenacházejí. K tomu musí zvolit takové nástroje, které budou tiché, aby na sebe neupozorňoval více, než je nutné. Řezání ani vrtání by moc vhodné nebylo. Pachatelé se na vloupání připravují, typují si objekt, chystají vhodné nástroje k překonání překážek a zjišťují, zda je vhodné skutek provést ve dne, nebo v noci. Na trestnou činnost krádeže vloupáním se pachatel nebo pachatelé dopředu připravují několik dní, mnohdy týdnů, a to takovým způsobem, kdy si místo obhlížejí, zjišťují, jaký je tam pohyb, jak je objekt zabezpečen a jak by bylo možné takové zabezpečení vyřadit z provozu, aby bylo možné se do objektu dostat a bez povšimnutí z něj odcizit věci. Jak takový zabezpečovací systém funguje, je ilustrativně uvedeno na obrázku číslo 1 této kapitoly. Jedná se sice o zabezpečovací systém bytu, ale princip je stejný, nebo aspoň podobný. Bez přípravy je ve většině případů pácháno vloupání do vozidel nebo sklepů. Je vhodné také zmínit použití různých pilníků, rašplí, které mohou být použity při trestné činnosti, ale také k oprávněnému použití nástrojů při trestném činu, aby znehodnotily (změnily) identifikační znaky nástroje a zamezily tak jeho identifikaci. U pachatelů neznalých kriminalistických metod je to sice málo pravděpodobné, ale i s takovou eventualitou je třeba počítat. Stejně jako se vyvíjejí a modernizují kriminalistické metody a postupy, tak i pachatelé různých trestných činů zdokonalují svoje znalosti z oblasti kriminalistiky a seznamují se s jejími metodami a postupy, a proto je třeba brát v potaz i jejich znalosti, co se mechanoskopických metod týká, a počítat s možností, že si nástroje upravují podle potřeby a takovým způsobem, aby identifikaci nástroje ztížily, nebo dokonce znemožnily. Stejně jako u pilek, tak i u pilníků, rašplí a jim podobných nástrojů není možná individuální identifikace.

„Nelze individuálně identifikovat nástroje s velkým počtem funkčních částí (pily, brusy, rozbrušovací kotouče, pilníky, škrabáky a další), protože při své činnosti vytvářejí nevyhodnotitelnou změť stop. Výjimky z těchto obecných poznatků v konkrétních případech mohou existovat.“⁴⁰

Identifikovat použitý nástroj je možné i podle pilin nebo malých částí zbytků nástroje, které vznikly při práci nástroje na zájmovém objektu. Takové části může pachatel nebo jakákoliv jiná osoba přenést i na jiné místo, než je místo činu, a to buď na botách, nebo částech oděvu. Vyhledání takových stop by již nebylo tak jednoznačné jako celých nástrojů, ale při důkladném pozorování místa jejich výskytu by bylo možné vidět je i vizuálně. I takové malé části nástrojů je možné individuálně identifikovat, i jejich vyhledání (zjištění) na místě činu je velmi podstatné a nemělo by být v žádném případě opomenuto.

„Individuální identifikace nástrojů podle jejich částí (úlomků) není zpravidla obtížná, jde principiálně o identifikaci celku podle částí. Mnohdy postačí pouhé přiložení odlomené části k poškozenému místu nástroje, situace je však obtížnější v případech, kdy byl poškozený nástroj dále používán a došlo k pozměnění lomové plochy a jejího okolí.“⁴¹

Jak vyplývá z výše uvedeného textu, zjištění mechanoskopických stop při jejich vyhledávání by nemělo být složitým úkonem, ale musí být brána v potaz i možnost, že nalezení takových úlomků může být i na jiných místech než na aktuálně ohledávaném místě kriminalisticky relevantní události. Může se jednat o odchodovou trasu, kudy pachatel odcházel, ve vozidle, kterým na místo přijel, nebo mohou takové úlomky být nalezeny při domovní anebo osobní prohlídce. Nejčastěji dochází k nalezení malých částí úlomků přímo na místě ohledání a zajištění je prováděno současně s nástroji, jejichž části úlomků nalezených na místě budou patřit k zajištěnému nástroji. Při používání nástrojů je velmi velká pravděpodobnost, že se vždy nějaké úlomky z nástroje po jeho použití budou přímo na místě činu nacházet, neboť málokdy se stane, že by nástroj nebyl používáním jakkoliv porušen. *„Podle Havlíčka je příčina ulamování jednotlivých*

⁴⁰ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 184. ISBN 80-7179-362-0.

⁴¹ Tamtéž, s. 184.

*částí nástrojů závislá na různých okolnostech, zejména na složení kovu, z něhož je nástroj zhotoven, na způsobu, jakým byl nástroj zhotoven, na tvaru nástroje, na způsobu jeho užití při trestném činu.*⁴² Když shrnu uvedenou citaci, bude hodně záležet na tom, z jak kvalitního materiálu je nástroj vyroben, a podle toho bude buď odolný při jakékoliv zátěži a nevytvoří žádný úlomek, nebo bude tak nekvalitní, že úlomků bude mnoho. Na začátku kapitoly byly uvedeny druhy nástrojů podle jejich zhotovení. Už z toho výčtu můžeme usoudit, které z nástrojů budou s největší pravděpodobností odolné, které naopak vůbec, jež budou vykazovat stopy poškození a zanechají úlomky. Pokud bude nástroj zhotovený z hodně nekvalitního materiálu, je jisté, že se nedá použít například k vylomení zámku, protože se při přiložení k danému objektu např. tlakem na zájmový objekt poškodí v takovém rozsahu, že bude nepoužitelný.

3.3 Dělení mechanoskopických stop podle jejich charakteru

Jak již bylo uváděno v předchozích částech tohoto textu, existují různé mechanismy vzniku mechanoskopických stop, které vznikají různými deformacemi nebo opotřebováváním materiálu, z něhož je nástroj vyroben. Tyto charakteristické znaky poskytují informaci o vlastnostech nástroje a podmínkách, kterým byl vystaven. V této podkapitole chci zmínit dělení mechanoskopických stop podle jejich charakteristických vlastností. Mechanismus jejich vzniku byl zmíněn na začátku kapitoly a tuto část chci věnovat jednotlivému dělení stop, které budou mít souvislost s obsahem celé této kapitoly. Pojmy kriminalistické stopy a kriminalistické identifikace byly zmiňovány již na začátku této práce, proto je tady již nebudu opakovat a budu se zmiňovat jen o stopách, které jsou součástí mechanoskopie. V některých částech této práce bylo již o některých charakteristických rysech mechanoskopických stop pojednáváno. Jednalo se např. o sešinuté stopy nebo rýhy. Nebyly rozebrány blíže, ale spíš jsem o nich psal obecně v souvislosti s nějakým příkladem. Nyní chci o těchto mechanoskopických stopách psát konkrétně i s jejich dělením. Mechanoskopické stopy jsou odrazem vnější stavby objektu. Jedná se o stopy statické (vtisky) a dynamické (rýhy, sešinuté stopy, zhmožděné stopy).

⁴² STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007, s. 45. ISBN 978-80-7251-257-7.

„**Rýhy** vznikají v těch případech, kdy se povrch nástroje dotkl napadeného objektu v jednom bodě a vykonal suvný pohyb za současného normálního (kolmého) tlaku. Rýhy způsobuje malá plocha odraženého nástroje (například hrana, hrot). Tyto stopy nejsou většinou způsobitelné k individuální identifikaci. **Soustava rýh – sešinuté stopy** vznikají stykem větší plochy nástroje s povrchem napadeného objektu za stejných dynamických podmínek jako u jednotlivých rýh. Sešinuté stopy jsou zpravidla způsobitelné k identifikaci nástroje, protože odrážejí větší množství identifikačních znaků. **Zhmožděné stopy** vznikají zabořením nástroje do napadeného objektu za současného pohybu, nikoliv však jedním směrem, ale opakovaně v jednom místě, takže vytvořené identifikační znaky se vzájemně překrývají a rozruší. Stopy zhmožděné zpravidla neumožňují individuální identifikaci nástroje, protože se v nich neodráží dostatečné množství specifických znaků. Ve výjimečných případech lze u těchto stop stanovit skupinovou příslušnost nástroje.“⁴³

V praxi se nejčastěji setkáme s rýhami, sešinutými stopami a vtisky. O rýhách jsem se zmiňoval u poškozování motorových vozidel, kdy tyto rýhy vznikaly tím, že pachatel použil klíč nebo jiný nástroj, kterým poškodil karoserii. Nemusí se vždy jednat jen o motorová vozidla, ale i jiné objekty, např. dveře. Vtisky vzniknou při použití páčidla, které je používáno k otevření, vylomení dveří nebo visacího zámku, kdy působením páčidla vznikne vtisk prohlubenina v části objektu, kde je nástrojem vyvíjen tlak. Kromě vtisku páčidlo vytvoří taky sešinuté stopy. Ty vzniknou použitím různých druhů pilek, kleští, sečných nástrojů. Kleště nebo pilky se nejčastěji použijí k odstranění překážek, jako jsou řetězy, visací zámky, oplocení.

„Každý nástroj má na povrchu nejrůznější nerovnosti, které ve svém souhrnu vytvářejí jedinečný, specifický reliéf. Kriminalisticky nejcennější jsou nerovnosti na funkčních částech nástrojů – břitech (nůž atd.), čelistech (např. kleště, hasák), střížných hranách, ploskách (kladivo) apod. Vytvořený mikroreliéf je pro každý nástroj typický a neopakovatelný. Můžeme to přirovnat k papilárním liniím u lidí. Tak jako se dá konkrétní pachatel poznat podle otisku prstů, i nástroj může

⁴³ STRAUS, Jiří; KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 208. ISBN 978-80-7380-535-7.

*zanechat svůj jedinečný mikrorelief či jeho část. Podle něj pak mechanoskopie pomáhá odhalit a usvědčit pachatele!*⁴⁴

Ideální by bylo, kdyby bylo možné u všech nástrojů provádět individuální identifikaci a je na škodu, že toto není možné. V předchozí podkapitole jsem psal o nástrojích, u nichž individuální identifikace není možná, v této části je již zmiňovat nebude. Největší procesní hodnotu jako důkaz má nástroj, který je individuálně identifikovaný, tedy více než nástroj, který je identifikován jen podle skupinové příslušnosti. Jestliže se jedná o druhý případ, tedy o identifikaci podle skupinové příslušnosti, je třeba mít vyhledané a zajištěné i jiné stopy, aby bylo možné prokázat spáchání trestného činu, kde byly použity nástroje, jež nebylo možné individuálně identifikovat. Účelem identifikace použitých nástrojů je prokázání skutku v trestním řízení, v němž by bylo ideálním stavem, kdyby byly dostačující zajištěné nástroje jako důkaz a nebylo by pochyb o tom, že byly použity při vyšetřované kriminalisticky relevantní události a spáchány konkrétním pachatelem. *„Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. ... Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.“*⁴⁵ Je také třeba myslet na to, že nástroje je ideální zajistit bezprostředně po činu, aby nebyly zničeny identifikační znaky zejména u nástrojů, kde je možné provést individuální identifikaci. Pokud by nástroj byl zajištěn, až po určité době by mohl ztratit dalším používáním identifikační znaky potřebné k individuální identifikaci. Nemusí být používány zrovna při trestném činu, ale třeba k původnímu danému účelu, např. kleště budou dále používány při práci v dílně apod. I při těchto činnostech budou takové nástroje odrážet na opracovávaných objektech stopy, ale pro kriminalistiku nebudou mít význam, pokud nebudou mít přímou souvislost s kriminalisticky relevantní událostí. Takovou souvislostí by bylo, kdyby kleště používané v dílně byly použity při páčání kriminalisticky relevantní události a bylo zjištěno, že se nacházejí na

⁴⁴ STRAUS, Jiří; PORADA, Viktor; KLOUBEK, Martin; SUCHÁNEK, Jaroslav; FÜRBAACH, Martin. *Mechanoskopie a trezory*. Online. © 2005. Dostupné z: <https://www.jinova.cz/muzeum-trezoru/vykradani-trezoru/mechanoskopie-a-trezory>. [cit. 2024-01-27].

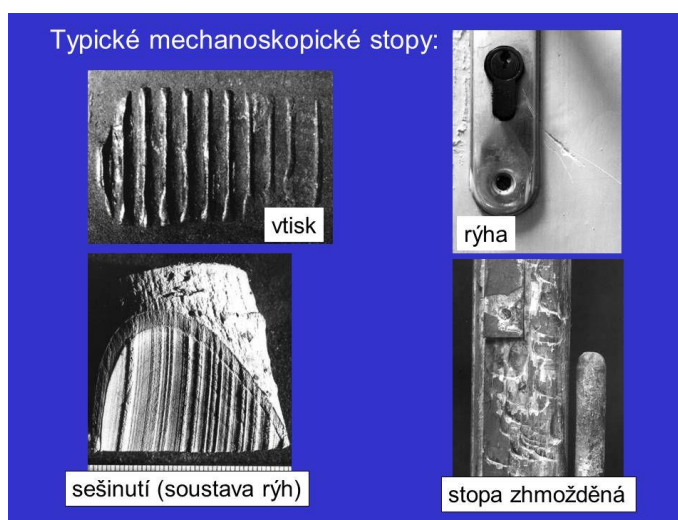
⁴⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění.

určité místo. Tak by byly zajištěny a použity jako srovnávací materiál s objektem zajištěným na místě spáchání trestného činu. *„Obtížná je v mechanoskopii tvorba srovnávacích materiálů (pokusných stop). Obtížnost spočívá v nezbytnosti co nejpresnějšího napodobení mechanismu vlastní stopy. Srovnávací materiály se nejčastěji vytvářejí v měkkých kovech (v olovu), aby pokud možno nedošlo ke změnám mikroreliefu funkční části nástroje, ale možné je i použití jiných materiálů.“*⁴⁶

U většiny používaných nástrojů se může odrazit více stop, nikoliv jen jedna, tzn. že při použití kleští mohou být na zájmovém objektu sešinuté a zhmožděné stopy. Nejčastěji k tomu dochází při přestřihávání objektu, kdy se nedaří objekt přestřihnout za použití různých ohybů kleští do stran, nebo tahem. Pokud by se povedlo přestřihnout objekt plynule, odrazí se na něm sešinuté stopy, ale jestli k přestřižení dojde, současně se zapřením se na protilehlou stranu objektu odrazí se na objektu současně i vtisky. Takových kombinací může být mnoho při používání různých nástrojů a až na místě konkrétního trestného činu je možné zjistit, o jaké odrazy stop se jedná, jestli o sešinuté stopy, rýhy, vtisky, nebo kombinaci vyjmenovaných stop. Každý takový objekt se musí pečlivě ohledat, zadokumentovat a přesně určit, o jaký odraz stopy se jedná. Ne vždy je možné zajistit napadený objekt celý, ale je třeba postupovat podle zásad zajišťování mechanoskopických stop, jak je uvedeno v podkapitole 3.1. Zkušený kriminalista (kriminalistický technik) je schopen již vizuální kontrolou napadeného objektu určit, o jaký odraz stopy se jedná. V některých případech je takovou stopu schopný určit i člověk, který o kriminalistických metodách nemá žádné povědomí, jelikož jsou na první pohled patrné. Jedná se o již uvedené rýhy na motorových vozidlech, kde je takovou stopu schopen rozpoznat téměř kdokoli. Po páčidle zůstanou na objektu vtisky a sešinuté stopy při násilném otevření dveří, kdy vtisky jsou způsobeny tlakem páčidla o protilehlou stranu objektu a sešinuté stopy vzniknou po pracovní části páčidla, jimiž jsou dveře otevřeny. *„Mechanoskopická stopa vzniká za určitých podmínek jako důsledek vzájemného kontaktu nejméně dvou objektů. Obsahuje základní informaci o vlastnostech a znacích vnější stavby (struktury) objektu, ale nevylučuje se, že*

⁴⁶ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 184. ISBN 80-7179-362-0.

obsahuje i sdruženou informaci o vlastnostech objektu, který stopu způsobil.⁴⁷ Z uvedené definice o vzájemném kontaktu nejméně dvou objektů jasně vyplývá, že aby byl odraz mechanoskopické stopy vytvořen, musí na sebe vzájemně působit dva objekty. Jedná se o podobnou definici, jaká byla uvedena v podkapitole 1.1 o vzájemném působení, kde bylo pojednáváno o kriminalistické stopě v obecné rovině. Zde je již pojednáváno konkrétně o mechanoskopických stopách a jejich vzniku a i uvedená definice je v souvislosti s mechanoskopickými stopami.

Obr. 6 Mechanoskopické stopy⁴⁸

⁴⁷ PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018, s. 90. ISBN 978-80-7408-177-4.

⁴⁸ *Obrázky*. Online. © 2024 [cit. 2024-02-04]. Dostupné z: https://www.google.cz/search?sca_esv=d0537759349b5ac4&sxsrf=ACQVn08o0Y-Krh v5P LS O4ga7dN8-U9qPlw:1706995278777&q=mechanoskopick%C3%A9+stopy&tbm=isch&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwih2-X5jJCEAxUaxQIHHXV3B VcQ0pQJegQIDRAB&biw=1366&bih=648&dpr=1#imgsrc=SHyWoFc9ZAfs5M

4 Zámky

Zámky jsou nejčastěji napadeným objektem při páchání kriminalisticky relevantní události, a proto jim věnuji samostatnou kapitolu. Když se chce pachatel dostat do jakéhokoliv objektu, musí překonat překážku nebo překážky, aby tam mohl vstoupit. Vždy se jedná o násilný vstup, a to za použití vhodných nástrojů k jejich překonání. Výjimečně je možné vstoupit do objektu bez použití násilí v případě, že si pachatel opatří klíč shodný se zámkem od dveří bytu nebo domu, kam chce neoprávněně vniknout. O tomto způsobu vniknutí jsem psal v předchozí kapitole. V takovém případě je za nástroj považovaný klíč, který pachatel neoprávněně získal za účelem napadení vytipovaného objektu. Nemusí se jednat jen o překonávání zámku bytu, ale jak už bylo uvedeno, i o zámky motorových vozidel, zavazadel apod. *„Zámky jsou mechanická (v posledních létech i kombinovaná) zařízení, která slouží k zabezpečení nejrůznějších objektů před neoprávněným vstupem do uzavřeného prostoru nebo vniknutím do chráněného objektu. K překonání zámků je nejčastěji používán pravý klíč, který lze z mechanoskopického hlediska chápat jako nástroj.“*⁴⁹ V dnešní době již existují takové zámky, které nelze snadno překonat, jedná se o tzv. bezpečnostní zámky, které mají zabránit tomu, aby je nebylo možné bez konkrétního klíče otevřít. Ale je ještě hodně domů a bytů, které tyto bezpečnostní zámky nemají a jež je možné bez problému otevřít i bez klíče. *„Nelegální překonání zámku lze provést různými nepravými klíči nebo paklíči, případně i způsoby, které mají charakter násilného překonání zámků. Jedná se například o odvrtání, rozlomení, působení kyselin, vylomení, odříznutí, vypáčení apod.“*⁵⁰ Je potřebné činit osvětu a pomocí sociálních sítí vést majitele domů, bytů, ale i nájemce k tomu, aby svoje nemovitosti zabezpečili minimálně bezpečnostními zámky. Je to levnější investice, než kdyby si pořizovali zabezpečovací systémy, které jsou podle typu zabezpečení nákladné. V rámci prevence proti vloupáním informuje Policie České republiky – KŘP Moravskoslezského kraje na svých webových stránkách veřejnost, jak zabezpečit svůj majetek, aby se snížilo riziko krádeží vloupáním.

⁴⁹ STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007, s. 19. ISBN 978-80-7251-257-7.

⁵⁰ Tamtéž, s. 19.

*„Zamkněte pečlivě všechny dveře i okna, kterými by se zloději mohli dostat dovnitř. Nezapomeňte ani na balkóny, podkrovní, střešní či sklepní okna. Okna v přízemí zabezpečte mřížemi nebo bezpečnostními fóliemi. Doporučujeme **kvalitní bezpečnostní zámek** v kombinaci s dalšími zabezpečovacími prvky, například závorou.“⁵¹*

Samozřejmě je v uvedené preventivní informaci policie více doporučení, jak zabezpečit svůj majetek, ale pro účely této práce jsem z nich vyjmul pouze opatření související se zámky. Čtenář, jenž si tuto informaci bude chtít přečíst celou, může použít odkaz v poznámce pod čarou. Na trhu je již spousta bezpečnostních zámků nebo dveří, které mohou být v každém domě, čímž by se pachatelům krádeží zamezilo, nebo alespoň ztížilo vloupání do objektu. Taková opatření by měla být samozřejmostí v chatových a zahrádkářských lokalitách, kde se zejména v zimním období majitelé těchto nemovitostí nenacházejí a existuje zvýšené riziko krádeže vloupáním. Dokonce jsou chatky, které nejsou zabezpečeny ani klasickým zámkem (FAB), ale pouze visacím, který je možné bezproblémově přestříhnout, nebo vylomit páčidlem. Takový způsob zabezpečení pachatelům jen usnadňuje vniknout do objektu a odcizit věci většinou ve větší hodnotě, než kolik by stálo pořízení bezpečnostního zámku. Na druhou stranu je visací zámek vhodný k zabezpečení majetku tam, kde je velmi malá pravděpodobnost odcizení věcí, např. uzamčení skříňky v šatně v zaměstnání nebo jízdního kola před prodejnou při nákupu, kde se nachází spousta osob a nehrozí, že by se někdo pokusil zámek překonat a jízdní kolo odcizit. Pro větší zabezpečení skříněk i jízdních kol nebo sklepů jsou na trhu i bezpečnostní visací zámky, které také není možné snadno překonat. Podle míry rizika je třeba vybírat i vhodné zámky k zabezpečení majetku. *„Dělení zámků na jednotlivé skupiny lze provést podle různých kritérií. Časté je dělení podle účelu na zámky stavební, nábytkové, visací a speciální. Běžně se v praxi setkáváme se zámky dozickými a se zámky s bezpečnostní cylindrickou vložkou.“⁵²* Podle uvedeného dělení zámků je již podle názvu zřejmé, k jakému

⁵¹ SMĚTÁK, Petr. *Jak snížit riziko vloupání*. Online. In: Policie, 10. 1. 2017. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/jak-snizit-riziko-vloupani.aspx>. [cit. 2024-02-05].

⁵² MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 185. ISBN 80-7179-362-0.

účelu konkrétní zámek slouží. Důležitý je proto výběr podle účelu, k němuž má být využit. Z logiky věci jasně vyplývá, že k zajištění bytu nezvolíme nábytkový zámek, ale bezpečnostní s cylindrickou vložkou.

„Zámky s bezpečnostní cylindrickou vložkou jsou opatřeny výměnným kováním, které využívá odpružené kolíky a stavítka k uzamčení válce, ve kterém je otvor pro klíč. Při otvírání cylindrické vložky se klíč zasouvá do klíčového otvoru a postupně stlačuje stavítka a kolíky. Souhlasí-li hloubka výřezu v dřívku klíče s délkami stavítek, vytvoří se mezi povrchem válce a tělem cylindrické vložky mezera, která umožní otáčení válce. Pokud není použit pravý klíč, nedojde k vytvoření mezery, protože válec zůstává zablokován (uzamčen) buďto kolíky, nebo stavítky proti tělu cylindrické vložky.“⁵³ K úplnému zabezpečení objektu bude kromě výše uvedeného zámku vhodná také současně instalace bezpečnostních dveří. Taková ochrana neboli zajištění může mít i preventivní charakter, protože pachatele už dopředu odradí do objektu vniknout. Podle mého subjektivního názoru by bylo vhodné takovým způsobem zabezpečit všechny byty i domy. Je možné tak zabezpečit i garáže, aby se zamezilo krádežím vloupání i na odlehlých místech, kde k takovým činům dochází poměrně často. K zabezpečení sklepů, kde většinou nejsou věci větší hodnoty, bude dostačující visací zámek, jelikož je nepravděpodobné, že by se takový sklep stal předmětem zájmu zlodějů. Výjimečně k takovému případu dojít může, ale jedinou způsobenou škodou bude poškozený zámek, který byl přestřižen, přestípnut nebo přerežán, aby se pachatel dostal dovnitř sklepa, kde se žádné cennosti nenacházejí. Majetek vyšší hodnoty je nejlépe mít v bytě, který je zabezpečen výše uvedenými bezpečnostními opatřeními, anebo v místech, kde je zabezpečení podobné jako u bytu. Nejsnadnějším cílem k překonání zámku je zámek nábytkový, který je možné otevřít jakýmkoliv předmětem. Záměrně nepoužívám slovo nástroj, protože je možné takový zámek překonat i hrubou silou. Jedná se spíš o takovou symbolickou ochranu, kde se uzamykají věci osobní potřeby, a tímto opatřením zabráníme dětem v přístupu k těmto věcem. Těmito příklady jsem chtěl jen vysvětlit význam jednotlivých zámků z hlediska

⁵³ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 186. ISBN 80-7179-362-0.

jejich zabezpečovacího charakteru. Co se týká stop po použitých nástrojích pro překonání zámků, byly podrobněji probrány v předchozí kapitole.

Obr. 7 Bezpečnostní cylindrická vložka do dveří⁵⁴

Obr. 8 Visací zámek⁵⁵

4.1 Plomby

Plomby jsou zajišťovací předměty, které slouží k zabezpečení různých úředních uzávěr, jsou na takové uzávěry přikládány, aby se zabránilo jakékoliv manipulaci s plombou zajišťující předměty. Plomby užívá i Celní správa České republiky, aby zabránila manipulaci se zbožím podléhajícím celnímu dohledu, nebo aby nedošlo k jeho výměně.

⁵⁴ KOVÁNÍ DESIGN. *EVVA BEZPEČNOSTNÍ CYLINDRICKÁ VLOŽKA FPS (RC 3)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.kovani-design.cz/bezpecnostni-cylindricka-vlozka-do-dveri/evva-bezpecnostni-cylindricka-vlozka-fps—rc-3/>. [cit. 2024-02-05].

⁵⁵ SEZNAM.CZ. *Extol Craft 93101*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.zbozi.cz/vyrobek/extol-craft-93101/>. [cit. 2024-02-08].

Plombou je zajištěn také nákladový prostor nákladních automobilů, kde je přepravováno zboží určené k celnímu řízení, nebo které nebylo propuštěno do volného oběhu. Překonání takové plomby (uzávěry) nečiní problémy, je snadné ji odstranit nůžkami, nožem nebo jakýmkoliv jiným nástrojem.

Jestliže by byla plomba poškozena, správce cla (celník) by pojal podezření na manipulaci se zbožím podléhajícím celnímu řízení a vozidlo by bylo podrobeno důkladné celní kontrole v celním prostoru. Jestliže by se v takovém prostoru nenacházelo, byl by řidič vozidla vyzván k přemístění do takového prostoru. „Správce cla může při místním šetření zajistit celní závěrou zboží podléhající celnímu dohledu také za účelem zabránění jeho neoprávněné změně či záměně za jiné zboží. Při zajištění zboží podléhajícího celnímu dohledu může správce cla zajistit celní závěrou prostor, dopravní prostředek, kontejner nebo obal, v nichž se zboží nachází.“⁵⁶ Z uvedeného znění vyplývá, že taková plomba má spíše jen kontrolně zajišťovací charakter nežli bezpečnostní, protože je přiložena z toho důvodu, aby bylo možné v případě jejího poškození zjistit jakékoliv neoprávněné nakládání se zbožím .

*„Plomby a pečete jsou označovány jako symbolické uzavěry. Jsou snadno odstranitelné, mnohdy pouhou rukou, ale jejich neporušení svědčí o tom, že chráněný objekt je v původním stavu a nepoškozený. Plombují se různé měřicí přístroje (elektroměry, plynoměry, vodoměry), různé zásilky a železniční vagóny, silniční kamióny v mezinárodní přepravě a další.“*⁵⁷

Plomby mají svoje čísla, která jsou vedena v úřední dokumentaci v souvislosti s předmětem, na něž byly přiložené. Tak je vyloučena jakákoliv záměna a každé poškození plomby, pokud se nenahlásí oprávněné osobě, je považováno za protiprávní a dotyčná osoba zodpovědná za to, aby se zaplombovaným předmětem nebylo manipulováno, může být stíhána za naplnění skutkové podstaty přestupku, nebo v krajním případě trestného činu.

⁵⁶ Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon v posledním znění.

⁵⁷ MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 187. ISBN 80-7179-362-0.

Obr. 9 Celní plomba

Obr. 10 Plomba⁵⁸

⁵⁸ KOBASEAL. *Plomba PIP 032 / 33 cm / žlutá (100 ks)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.kobaseal.cz/plomba-pip-032-33-cm-zluta-100-ks>. [cit. 2024-02-08].

5 Kriminalistický ústav

Vzhledem k tomu, že je tématem této práce identifikace objektů podle mechanoskopických stop, je nutné seznámit čtenáře s tím, kde a jak se zajištěné stopy zkoumají a co je účelem takové expertizní činnosti. V předchozích kapitolách bylo pojednáváno o kriminalistických stopách, kriminalistické identifikaci a tato kapitola bude orientována na metody a možnosti, jak se takové zkoumání provádí. Policejní útvar, který takové expertizní činnosti vykonává, je Kriminalistický ústav. Webové stránky Policie České republiky: Kriminalistický ústav je útvar s celostátní působností a jeho náplní jsou kriminalisticko-technické a znalecké činnosti v oborech kriminalistika, strojírenství, elektrotechnika a mnoho dalších oborů. Jedná se o nejstarší odborný policejní útvar, který byl založen ještě v dobách před rokem 1989, kdy policejní složky byly známy pod názvem Sbor národní bezpečnosti. Od svého vzniku Kriminalistický ústav prošel obrovským vývojem a postupem času se z něj stalo pracoviště na velmi vysoké úrovni, kterou si udržuje stále, a pracuje se stále modernějšími a kvalitnějšími přístroji důležitými pro expertizní práci zejména v oblasti zkoumání kriminalistických stop.⁵⁹ Specializací tohoto ústavu je i mechanoskopie a vypracovává v této oblasti znalecké posudky. Jak bylo uvedeno v podkapitole 3.1, že mechanoskopické stopy jsou vyhledány bez problémů a pouhým vizuálním pohledem, tak toto není dostačující a je potřeba zjištěnou a zajištěnou stopu blíže prozkoumat, aby se potvrdilo, že objekt X způsobil změnu na objektu Y. K takovému zjištění o individuální identifikaci je možné dospět na specializovaném pracovišti, a až po konečném výsledku uvedeném ve znaleckém posudku má takový objekt (důkaz) procesní hodnotu v trestním, nebo přestupkovém řízení. „Jako ústav specializovaný na znaleckou činnost a vědecký ústav, ve smyslu zákona o znalcích a tlumočnících, je Kriminalistický ústav zapsán v I. oddílu seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR.“⁶⁰ Každá zajištěná stopa je odesílána na pracoviště Kriminalistického ústavu k provedení úkonů náležejících do jeho působnosti.

⁵⁹ POLICIE ČR. O nás. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>. [cit. 2024-02-10].

⁶⁰ Tamtéž.

Obr. 11 Zkoumání mechanoskopických stop a sbírka nástrojů⁶¹

5.1 Odbor kriminalistické techniky a expertiz

Odbor kriminalistické techniky a expertiz (OKTE) je expertizní pracoviště krajských ředitelství Policie České republiky a provádí zkoumání stop v rámci kraje. Stejně jako Kriminalistický ústav, tak i OKTE musí být zapsané v seznamu znalců dle ustanovení § 7, zákona č. 254/2019 Sb., zákon o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech. Dále musí taková pracoviště být držiteli osvědčení o akreditaci dle ustanovení § 16, zákona č. 22/1997 Sb., zákon o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. Bez takového osvědčení o akreditaci by tato pracoviště nemohla vykonávat konkrétní činnosti, které jsou v jejich náplni expertizy, znalecké zkoumání. Aby zajištěné stopy (nástroje) mohly být zkoumány na znaleckém pracovišti, musí orgán činný v trestním řízení přibrat znalce, aby vypracoval odborné vyjádření.

„Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce. ... O přibrání znalce se vyrozumí obviněný a v řízení před soudem též státní zástupce. Jiná osoba se o přibrání znalce vyrozumí, je-li k podání znaleckého posudku třeba, aby tato osoba něco konala nebo strpěla.“⁶²

Vyžádání odborného vyjádření je důležité k tomu, aby Kriminalistický ústav nebo OKTE zahájily expertizní činnost, ale zejména potřebují vědět, o jaký objekt zkoumání se jedná, kdo je adresátem vyžádání odborného vyjádření, pod jakým

⁶¹ ŠTĚTÍNSKÁ, Soňa. *Z činnosti expertů - mechanoskopů*. Online. In: Policie, © 2024. Dostupné: <https://www.policie.cz/clanek/z-cinnosti-expertu-mechanoskopu.aspx>. [cit. 2024-02-10].

⁶² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění.

číslem v protokolu o ohledání je vedený, kdy, kde byl objekt zkoumání zajištěn. Pro účely této práce jsou podstatné zajištěné mechanoskopické stopy, ale výše uvedené údaje jsou potřebné pro jakýkoliv objekt zkoumání, nemusí se jednat pouze o mechanoskopické stopy. Všechny objekty (stopy) převzaté k expertize je třeba ochránit, aby nedošlo k jejich záměně, anebo nebyly zničeny při skladování. Podstatné je, aby skladování stop bylo přehledné a v souladu s vnitřními předpisy upravujícími zacházení a skladování stop zajištěných při kriminalisticky relevantní události, nebo při opakovaném ohledání místa činu. Zejména mechanoskopické stopy musí být zabaleny a skladovány takovým způsobem, aby nebyly vystaveny vlivům, které by byly příčinou zničení podstatných změn objektu, kdy by provedení expertizy nebylo možné. Jednalo by se o skladování ve vlhkém prostředí nebo v místech, kde by k takovým objektům měl přístup kdokoli.

„Přehledné skladování věcí a stop, aby bylo vždy zřejmé, kde se která stopa nachází, stejně tak skladování stop s ohledem na jejich materiální vlastnosti má v kriminalistice vysokou prioritu, jak už z hlediska možnosti reanalýzy již dříve ohledané stopy, tak z hlediska zkoumání téže stopy více expertizními obory. Uchovávání kriminalistických stop upravuje pokyn ředitele Kriminalistického ústavu č. 34/2019 s přihlédnutím k povaze stop a doporučením vhodných obalových materiálů, teploty a vlhkosti skladovacího prostoru, ochraně před prachem či elektromagnetickými poli apod.“⁶³

Uvedený postup pro skladování mechanoskopických, ale také všech jiných stop je závazný podle pokynu ředitele Kriminalistického ústavu nejen pro tento ústav, ale i pro odbory kriminalistické techniky a expertiz. Ochrana stop je důležitá nejen při jejich zajišťování, ale i při jejich přijetí ke zkoumání a skladování. Jedná se o důležité objekty, které mají podstatný vliv na vedené trestní řízení a výsledek odborného vyjádření (expertizy) bude podstatný pro výrok soudu o vině, nebo nevině obžalovaného pachatele. Proto je podstatné již na místě činu zajišťovat stopy takovým způsobem, aby byly dodrženy zásady o uchovávání kriminalistických stop. Na místo kriminalisticky relevantní události

⁶³ KŘENEK, Petr a KŘENKOVÁ, Barbora. Rizika při zajišťování, manipulaci a skladování kriminalistických stop v rámci Policie ČR. *Kriminalistika*. 2021, roč. LIV, č. 3, s. 205. ISSN 1210-9150.

vyjíždí vždy vyškolený kriminalistický technik, který je odborně připraven k takovým úkonům, a stopy jsou zajištěny profesionálně. Webové stránky Policie České republiky: Činnost policejních expertů neznamena, že pracují jen v laboratořích a na pracovištích Kriminalistického ústavu, nebo OKTE, ale vyjíždějí do terénu na místa kriminalisticky relevantních událostí, aby na těchto místech zajistili stopy. Kromě těchto činností poskytují odborné rady výjezdové skupině při ohledání místa činu. Na územních odborech policie tuto činnost vykonávají kriminalističtí technici, kteří současně kromě zajišťování stop pořizují kriminalistickou a fotografickou dokumentaci místa kriminalisticky relevantní události.⁶⁴ Odbor kriminalistické techniky a expertiz je podřízen Kriminalistickému ústavu a je vázán pokyny jeho ředitele a dodržováním všech vnitřních a právních předpisů vztahujících se k expertizní činnosti. Na začátku podkapitoly jsou uvedeny základní právní normy regulující činnost obou expertních pracovišť Policie České republiky, které upravují jejich činnost. Na každém krajském ředitelství Policie České republiky jsou vedeny mechanoskopické evidence potřebné pro činnost expertů provádějících kriminalistické expertizy a zkoumání zajištěných stop. Straus, Jiří, Suchánek, Jaroslav a kolektiv (2008) uvádí o systému „MECHOS“, že je určen pro tipování sériové trestné činnosti zejména krádeží vloupáním a stop i na území více krajů. Kriminalističtí technici tak pracují se sbírkou v reálném čase.⁶⁵ Evidence zajištěných mechanoskopických stop je přínosem i v tom smyslu, že má celostátní charakter a může do ní nahlédnout expert z jakéhokoli kraje v případě zajištěných nástrojů, u kterých bude potřebovat provést srovnání, pokud byl nástroj zajištěn v jiném místě než stopa. Je dobré, že moderní pokrok je vidět i v kriminalistice, kde za pomoci moderních aplikací je možné provádět srovnání objektů pomocí informačních technologií. Tím je ušetřen čas kriminalistických expertů, kdy při neexistenci výše uvedené aplikace by museli jet v některých případech i stovky kilometrů na jiné krajské ředitelství Policie ČR, aby provedli srovnání objektů. Nejde jen o ušetřený čas, ale i finanční prostředky, které mohou být vynaloženy do zdokonalování

⁶⁴ POLICIE ČR. *Odbor kriminalistické techniky a expertiz*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-kriminalisticke-techniky-a-expertiz-741862.aspx>. [cit. 2023-12-30].

⁶⁵ STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav; TUREČEK, Jaroslav *Kriminalistická identifikace věcí*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, s. 61. ISBN 978-80-7251-293-5.

kriminalistických metod, prostředků a zařízení. Straus, Jiří, Suchánek, Jaroslav a kolektiv (2008) dále uvádí, že tento systém eviduje údaje o mechanoskopických stopách, které jsou využity k identifikování objektů, a také je možná individuální identifikace.⁶⁶ O individuální identifikaci jsem psal v kapitole 2, kde jsem zmínil rekogniční identifikaci a vysvětlil, že taková identifikace je v mechanoskopii výjimečná, protože v této kriminalistické metodě se bude jednat o identifikaci znaleckou. Znaleckou proto, že bude potřeba provést identifikaci pomocí přístrojů, kterou mohou provádět k tomu odborně vyškolení kriminalističtí pracovníci specializující se na mechanoskopické expertizy. Jak již bylo uvedeno výše, k takové činnosti musí znalecké pracoviště být držitelem osvědčení o akreditaci, aby se expertizní činnosti mohly vykonávat a vydávat odborná vyjádření. Až na základě vyjádření výše uvedených odborných pracovišť může být zajištěný objekt považován za shodný, kdy shoda byla zjištěna na základě individuální identifikace objektů. K takové shodě je možné dojít důkladným zkoumáním zajištěných stop a srovnávacích materiálů. Z těchto důvodů je třeba zopakovat, jak důležité je ohledání na místě kriminalisticky relevantní události, protože nejvíce stop se zajistí při jeho ohledání, a pokud by se provedlo ledabyly a neprofesionálně, nebylo by dostatek kvalitních stop k provedení identifikace objektů.

⁶⁶ STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav; TUREČEK, Jaroslav *Kriminalistická identifikace věcí*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, s. 61. ISBN 978-80-7251-293-5.

Obr. 12 Komparační mikroskop⁶⁷

STRAUS, Jiří, SUCHÁNEK, Jaroslav a kolektiv (2008) uvádí, že: Mechanoskopie zkoumá stopu i kontrolní vzorek komparačním mikroskopem, kde je připojena kamera a obraz se zobrazuje na monitoru. Je zobrazen kamerovým záznamem, který zobrazuje výsledný efekt, kde je možná jeho kontrola na monitoru. Následně je zobrazený obraz sejmut a uložen do databáze mechanoskopických stop.⁶⁸

Obr. 13 Pohled na komparaci stopy a srovnávacího vzorku⁶⁹

⁶⁷ POLICIE ČR. *Kriminalistické identifikace*. Online. © 2024a. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalisticke-identifikace-618304.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>. [cit. 2024-02-11].

⁶⁸ STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav; TUREČEK, Jaroslav *Kriminalistická identifikace věcí*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008, s. 54. ISBN 978-80-7251-293-5.

⁶⁹ Tamtéž, s. 55.

5.2 Kriminalistická expertiza

V předchozí kapitole a podkapitole byla představena kriminalistická pracoviště, jejichž prací je zkoumání kriminalistických stop a vydávání odborných posudků. V této podkapitole chci představit práci kriminalistických expertů (znalců), a to především se zaměřením na zkoumání mechanoskopických stop. Objekty zkoumání v mechanoskopii se dělí na: „zkoumání nástrojů a stop nástrojů, zkoumání zámků, uzávěrů a mechanických zábranných systémů, zkoumání napadených bezpečnostních úschovných objektů – trezorů apod., zkoumání plomb, zkoumání poškozeného skla, zkoumání mechanického poškození oděvních součástí, zkoumání mechanicky poškozených předmětů.“⁷⁰ Většina uvedených objektů zkoumání byla v této práci uvedena v souvislosti s jejich identifikací a mechanismy vzniku stop, které byly na těchto objektech odraženy. Co se týká oděvních součástí, tak o těchto objektech zkoumání jsem se nezmiňoval, protože příklady, kde mohou být použity nástroje, nebo za užití takových nástrojů poškozená skla, zámky, plomby jsem dával do souvislosti s krádeží vloupáním nebo vandalismem. Předmět kriminalistických expertiz a princip jejich zajištění i zkoumání je zcela stejný jako u ostatních mechanoskopických objektů. I když zde zmiňuji převážně mechanoskopické expertizy, Kriminalistický ústav i Odbory kriminalistické techniky a expertiz provádějí zkoumání všech kriminalistických stop.

*„Kriminalistická expertiza je samostatná metoda kriminalistické praktické činnosti, která spočívá v provedení systému úkonů a operací směřujících k odhalení, zajištění a objasnění kriminalisticky relevantních skutečností, pro účely dokazování v trestním řízení, za použití vysoce odborných znalostí a specifických metod práce z různých oblastí vědy, techniky, umění a řemesel.“*⁷¹

Znalcem může být pouze osoba, která má vzdělání v oboru znaleckého zkoumání a je k takové činnosti odborně způsobilá. „Nejdůležitějším subjektem expertizy je znalec, který provádí vlastní znalecké zkoumání a rovněž formuluje

⁷⁰ STRAUS, Jiří; KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 216. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁷¹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky*. Praha: ABOOK, 2017, s. 257. ISBN 978-80-906974-0-9.

*znalecký posudek.*⁷² Podle přílohy k zákonu č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech v seznamu znaleckých oborů je uvedena i kriminalistika a na základě této přílohy mohou Kriminalistický ústav a Odbor kriminalistické techniky a expertiz mít svoje znalce a vydávat odborné posudky z kriminalistických oborů. Výše uvedený zákon taxativně uvádí, jaké podmínky musí znalec splňovat. Těmito podmínkami jsou odborná způsobilost k výkonu znalecké činnosti, bezúhonnost, plná svéprávnost, technické zázemí a přístrojové vybavení. Vyjmenoval jsem ze zákona jen ty nejpodstatnější podmínky pro výkon této funkce. Pro účely této práce je podstatná mechanoskopická expertiza, proto je potřeba také zmínit, že uvedené podmínky musí splňovat i znalec z oboru mechanoskopie. Němec Miroslav (2017) uvádí, že mechanoskopickou expertizou se při vyšetřování trestné činnosti zkoumá, jaký nástroj byl při takové trestné činnosti použitý, provádí se jeho identifikace, určuje se, jakým způsobem k narušení nástroje došlo a zda je možná individuální identifikace. Při těchto expertizách jsou využívány i poznatky z přírodních věd, zejména fyziky a jiných vědních oborů.⁷³ I když je mechanoskopie kriminalistickou metodou, kterou si kriminalistika sama vytvořila, aniž by se opírala o systém jiných věd v oblasti zkoumání, v dnešní moderní době využívá poznatky i z přírodních věd.

V dobách vzniku mechanoskopické metody se vycházelo pouze z pozorování a srovnávání nástrojů s objekty, na kterých se odrazily stopy. Expertizní činnost byla vykonávána tak, že pokud to bylo možné, byl objekt celý zajištěn a převezen i s případně zanechanými nástroji na místě činu ke znaleckému zkoumání. Dnes už jsou k takovým úkonům použity přístroje, které takové zkoumání upřesní a urychlí. Jako příklad lze uvést výše uvedený komparační mikroskop.

⁷² NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky*. Praha: ABOOK, 2017, s. 259. ISBN 978-80-906974-0-9.

⁷³ Tamtéž, s. 263.

„Nelze opomenout ani otázku pozornosti při znaleckém zkoumání, zejména při zkoumání kriminalistických stop odrážejícím vnější strukturu působícího objektu. Identifikace objektu vychází ze vzájemného porovnávání shodných znaků, markantů, mezi stopou a srovnávacím materiálem. A právě identifikace je založena na pečlivém a pozorném vyhledání identifikačních znaků a porovnání shodných markantů.“⁷⁴

Z uvedených vět také jednoznačně vyplývá, že na zkoumání kriminalistických stop má vliv i psychologie. Nejen pozorování, ale i pozornost jsou důležité faktory při jejich zkoumání, ale ještě dávno před tím i při ohledání místa kriminalisticky relevantní události nebo při prohlídkách, a to jak domovních, tak i osobních. Jen důkladným pozorováním a velmi dobrou pozorností je možné vyhledat dostatek kvalitních a upotřebitelných stop, které budou pro znaleckou expertizu dostatečně kvalitní. Proto i v době, kdy mechanoskopie vznikala, byly tyto psychologické aspekty při vyhledávání a následně zkoumání příčinou úspěchu při identifikaci nástrojů s napadenými objekty i bez dnešní moderní techniky a prostředků. Zakladatel mechanoskopie Ladislav Havlíček *„vytvořené stopy zkoumal také tak, že na nerovnosti ve stopě položil kousek jemného papíru a přejížděním tužkou přes stopu vytvořil jednoduchou kopii prohloubenin a rýh ve stopě. Vytvořenou kopii pokusné stopy na okraji odstříhl a připojil na kopii stopy z místa činu“⁷⁵*. Na dobu, kdy takovou expertizu Ladislav Havlíček prováděl, to bylo zkoumání na určité výši, i když z dnešního pohledu to může vypadat jako ne příliš vědecké. Je to jen otázka pohledu, jelikož v dobách, kdy nebyly moderní prostředky, jež jsou k dispozici dnes, to byl nebývalý objev, když za pomoci jemného papíru a tužky bylo možné identifikovat objekt. V dnešní době se za využití přístrojů provádí taková identifikace běžně při různých kriminalistických expertizách.

Straus, Jiří a Porada, Viktor (2017) uvádějí, že většinu kriminalisticko-technických metod, které jsou pro kriminalistiku specifické, si kriminalistická věda vytvořila pro svoje potřeby. Mezi tyto metody patří mechanoskopické zkoumání,

⁷⁴ POLIŠENSKÁ, Veronika Anna a STRAUS Jiří. Kriminalistické a forenzně psychologické aspekty pozornosti a pozorování. *Kriminalistika*. 2022, roč. LV, č. 1, s. 33–52 ISSN 1210-9150.

⁷⁵ STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007, s. 26. ISBN 978-80-7251-257-7.

metody fotografování, daktyloskopie a další metody. Jsou ale i jiné vědní obory, které kriminalistika při svojí činnosti využívá, např. antropologii a jí podobné metody.⁷⁶ Mírně jsem se odchýlil od tématu, ale uvedenými větami jsem chtěl čtenáře této práce seznámit s tím, že ne všechny metody kriminalistiky byly vypracovány pro její potřeby, ale podílely se na nich i jiné vědní obory. Jak bylo uvedeno výše, některé poznatky z přírodních věd jsou využity i při mechanoskopických expertizách. Jelikož se tato kapitola věnuje kriminalistickým expertizám, uvedené věty se do této části hodily více, než kdybych je uváděl v kapitolách předešlých. Pro rozvoj kriminalistiky má určitě velký význam to, že je tato vědecká disciplína otevřena ostatním vědám, díky nimž se její vědecká činnost zdokonaluje. Například mechanoskopie je objev kriminalistiky, ale při zkoumání nástrojů nejsou používány jen mechanické prostředky, ale využity jsou i jiné vědecké metody. Výše byla uvedena fyzika, ale nemusí se jednat jen o ni, ale je možné využívat poznatky z chemie, defektoskopie a jiných metod a prostředků. Tak jako všechny vědecké disciplíny, i kriminalistika se stále vyvíjí a přichází se stále novými a vylepšenými metodami jak při zjišťování a zajišťování stop, tak i při jejich znaleckých expertizách. Kdo kriminalistickou oblast sleduje, ví, že existuje mnoho kriminalistických metod, které se posunuly oproti dobám minulým velmi výrazně dopředu. Vzhledem k tomu, že tématem této práce je identifikace objektů, bylo by nad rámec tohoto textu psát o všech moderních pokrocích v kriminalisticko-technických metodách.

⁷⁶ STRAUS, Jiří a PORADA, Viktor. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 172. ISBN 978-80-7380-666-8.

6 Mechanoskopie a prevence

V předchozích částech jsem psal o identifikaci objektů podle mechanoskopických stop. Bylo pojednáno o nástrojích používaných při páchání kriminalisticky relevantních událostí. V této kapitole chci věnovat prostor prevenci a preventivním opatřením, aby se minimalizovalo riziko krádeží vloupáním. V předchozích kapitolách jsem psal o mechanismu vzniku mechanoskopických stop. Mechanoskopická metoda, která takové stopy a nástroje zkoumá, má velký podíl na tom, že existují zabezpečovací mechanismy, jež jsou schopny takovým napadením zabránit. Je to tím, že je známý způsob použití jednotlivých nástrojů a jejich funkce. Dlouhodobým výzkumem konkrétních nástrojů používaných při trestné činnosti, a to nejčastěji krádeží vloupáním, bylo možné také nalézt způsoby, jak takovým protiprávním činům zabránit a vytvořit takové ochranné mechanismy, jež takovým nástrojům zabrání vniknout do objektu. Kdyby neexistovala možnost zkoumání nástrojů, nebylo by možné ani učinit ochranná opatření před různými krádežemi vloupáním nebo vandalismem. Při neexistenci poznatků o jednotlivých nástrojích by nebylo možné takovým skutkům předcházet, protože bychom neznali mechanismy, na jakých nástroje fungují, a nemohla by se přijmout vhodná opatření k zabránění protiprávní činnosti. Ve třetí kapitole jsem psal o zabezpečovacích mechanismech k ochraně domu nebo bytu, a to pomocí elektronického zabezpečovacího systému, ale je také možné zabezpečit majetek mechanickými zabezpečovacími systémy. Vždy se ale musí zvolit takový, který bude tou nejvhodnější ochranou. Důležitými kritérii pro výběr vhodného zabezpečení bude místo, kde se objekt, který bude, potřebné zabezpečit, nachází, k jakému účelu bude sloužit a co se v takovém objektu bude nacházet. Jestliže se bude jednat o rekreační chaty a chatky, kam se jezdí převážně v létě a kde majitelé většinou příliš cenných věcí nemají, bude dostatečné mechanické zabezpečení. Jako nejvhodnější mechanický zabezpečovací systém bude instalovat na okna a dveře mříže a u oken tvrzená (bezpečnostní) skla, která nebude možné snadno rozbít.

Pokud majitelé takových chat v nich nemají uskladněné cenné věci, bude dostatečným zabezpečovacím systémem uvedené sklo a bezpečnostní dveře s bezpečnostním zámkem. O těch jsem psal v kapitole 4 i o jejich zabezpečovacím mechanismu s přiloženou ilustrativní fotografií.

Co se týká domů a bytů, tam již bude zabezpečovací systém dokonalejší, protože v domácnostech se již nacházejí věci vyšší hodnoty, jež jsou pro pachatele lákavé. V kapitole 3 jsem se zmínil o zabezpečovacím systému a na ilustrativní fotografii je uvedeno, jak by které zabezpečovací zařízení mělo být umístěno. Jestliže se nemovitost nachází v rizikové lokalitě, kde je vyšší procento krádeží vloupání, je lepší k elektronickému zabezpečení využít i mechanické zabezpečovací zařízení. Je potřeba ale dodat, že žádné zabezpečení bez ohledu na to, jestli se jedná o elektronické, nebo mechanické není nepřekonatelné, a že vždy existuje možnost, že bude překonáno. Z preventivního hlediska je ale takové zabezpečení vhodné a pachatele může od činu krádeže vloupáním odradit. Jsou ale pachatelé, kteří jsou i na takové zabezpečovací systémy připraveni, předem si objekt vytipují, zjistí, jaké zabezpečení zájmový objekt má zřízeno, jak funguje a jak ho vyřadit z provozu. Potom za použití nástrojů překoná zabezpečení a vstoupí do objektu, ale většinou se jedná o vloupání do objektů nezabezpečených, kam je možné se dostat za použití páčidla nebo planžety a kde není příliš velké riziko odhalení a zadržení pachatele na místě kriminalisticky relevantní události. Jelikož je na trhu mnoho zabezpečovacích systémů od elektronických a mechanických, převážně bezpečnostních zámků, které jsou nejvíce využívány už pro jejich cenovou dostupnost, je majetek chráněn více než v období, kdy byly dveře nebo zámky snadno překonatelné a kdy bylo možné je otevřít během krátké doby. Nebýt mechanoskopické metody, nebylo by možné vytvořit prostředky k předcházení takovým činům. Díky kvalitní a profesionální práci znalců, kteří zkoumají nástroje a jejich mechanismy, je možné vyvíjet prostředky, jak znemožnit, nebo alespoň znesnadnit používání takových nástrojů při trestné činnosti a jak vytvářet preventivní opatření.

Závěr

Tématem a obsahem diplomové práce byla identifikace objektů podle mechanoskopických stop. Cílem bylo vytvořit dokument, který bude vhodným studijním materiálem pro začínající policisty, studenty středních a vysokých škol, kde je kriminalistika vyučováným předmětem, a v neposlední řadě pro odbornou veřejnost, která může z tohoto zpracovaného textu využít poznatky zde uvedené. Zaměření celé práce bylo na identifikaci objektů podle mechanoskopických stop a všech předmětů s touto kriminalistickou metodou souvisejících. Pro přehlednost a pochopení řešené problematiky byl začátek práce věnován nejen historii vzniku mechanoskopie, ale i teorii kriminalistické stopy a kriminalistické identifikace. Tyto pojmy se v diplomové práci nejvíce vyskytovaly a byly součástí celého zpracovávaného tématu, zejména kriminalistická identifikace. Aby tato práce splnila svůj cíl, bylo nutné začít základními kriminalistickými terminologickými pojmy, aby čtenář pochopil celou práci kompletně a rozuměl všem odborným pojmům. Následně jsem volně přešel k hlavní náplni diplomové práce, kterou byla identifikace objektů mechanoskopických stop, a jako první byla řešena problematika zásad a mechanismu vzniku mechanoskopických stop. Pro co nejlepší a srozumitelné pochopení řešené problematiky jsem se snažil uvádět co nejvíce praktických příkladů, a to většinou ze svojí dlouholeté praktické činnosti strážníka městské policie a v současné době i celníka. Chtěl jsem tímto sloučit dohromady teorii s praxí, protože kriminalistická věda z prakticky získaných poznatků vytváří nebo zdokonaluje kriminalistické metody, mechanoskopickou metodu nevyjímaje. Uvedené příklady jsem rozšířil přiloženými ilustrativními fotografiemi vztahujícími se k popisovaným příkladům. V obecné rovině jsem popsal průběh zjišťování a zajišťování stop s důrazem na mechanoskopické stopy a zásady, které je třeba dodržovat, aby takové ohledání místa kriminalisticky relevantní události bylo provedeno profesionálně a byly zjištěny a zajištěny všechny stopy na místě se nacházející. Po zajištění stop je třeba provést jejich identifikaci, proto jsem tuto kriminalistickou metodu popsal již na příkladech souvisejících s nástroji a mechanoskopii jako celku současně s příslušnou kriminalistickou terminologií. Tento okruh jsem ukončil uvedením

mechanoskopických stop a jejich rozdělení podle jejich charakteristických rysů vyskytujících se na objektech po použití nástrojů.

Zámky a plomby jsem uvedl do samostatné kapitoly, jelikož zejména zámky jsou v praxi nejvíce napadány při vnikání do různých objektů, neboť jsou zajišťujícími předměty. Hlavně jsem zmínil, jakým způsobem jsou poškozovány, jakými nástroji. Tato kapitola může být přínosná i pro preventivní účely, neboť jsou v ní uvedeny vhodné bezpečnostní zámky a způsob zabezpečení, ideální pro zamezení anebo znesnadnění vniknutí do objektu. V páté kapitole bylo pojednáváno o expertizní činnosti a zejména o útvarech, které expertizy v rámci kriminalistiky provádějí. V těchto útvarech se provádí konečná identifikace objektů, nejen mechanoskopických stop, proto jsem nechtěl tato znalecká pracoviště v diplomové práci opomenout, protože jsou podstatným článkem souvisejícím s řešenou problematikou. Poslední kapitolu jsem věnoval prevenci, kde píšou o přínosu mechanoskopie v oblasti vytváření podmínek k předcházení trestné činnosti, při níž jsou použity nástroje převážně u krádeží vloupáním. Součástí této práce jsou i přílohy, na nichž jsou fotografie zakladatele mechanoskopie Ladislava Havlíčka, nářadí používané k vloupání do pokladen, vyloupený trezor z období počátků mechanoskopie a další fotografie související s řešenou problematikou. Podle mého subjektivního názoru splnila tato diplomová práce svůj cíl, který byl v úvodu zmíněn, a budu rád, když se tato práce stane pomůckou začínajícím policistům, studentům kriminalistiky středních i vysokých škol a zejména Policejní akademie České republiky v Praze.

Seznam použité literatury

Monografie

ČÁP, Jan. *Prohlídky Kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-545-5.

KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.

MUSIL, Jan; KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-362-0.

MUSIL, Jan; HRIB, Nikolaj; NĚMEC, Miroslav; OPOČENSKÝ, Luděk; PADYŠÁK, Pavel. *Kriminalistika. Vybrané problémy teorie a metodologie*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-7251-080-0.

NĚMEC, Miroslav; KONRÁD, Zdeněk; SUCHÁNEK, Jaroslav; ŠACHL, Jindřich; MAREK, Zdeněk et al. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium I*. Praha: ABOOK, 2018. ISBN 978-80-906974-1-6.

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky*. Praha: ABOOK, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.

PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. ISBN 978-80-7408-177-4.

RAK, Roman; MATYÁŠ, Václav; ŘÍHA, Zdeněk; PORADA, Viktor; BITTO, Ondřej et al. *Biometrie a identita člověka*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2365-5.

STRAUS, Jiří, DLOUHÝ, Michal; HRIB, Nikolaj; MACHUTOVÁ, Marcela; VÁVERA František et al. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem*. Praha: POLICE HISTORY, 2003. ISBN 80-86477-18-5.

STRAUS, Jiří a VÁVERA, František. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II*. Praha: POLICE HISTORY, 2005. ISBN 80-86477-28-2.

STRAUS, Jiří; KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika. Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7.

STRAUS, Jiří; SUCHÁNEK, Jaroslav; TUREČEK, Jaroslav. *Kriminalistická identifikace věcí*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-293-5.

STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Mechanoskopie a Ladislav Havlíček*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. ISBN 978-80-7251-257-7.

STRAUS, Jiří a PORADA, Viktor. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.

Časopisecké články

KŘENEK, Petr a KŘENKOVÁ, Barbora. Rizika při zajišťování, manipulaci a skladování kriminalistických stop v rámci Policie ČR. *Kriminalistika*. 2021, roč. LIV, č. 3, s. 201–218. ISSN 1210-9150.

POLIŠENSKÁ, Veronika Anna a STRAUS Jiří. Kriminalistické a forenzně psychologické aspekty pozornosti a pozorování. *Kriminalistika*. 2022, roč. LV, č. 1, s. 33–52 ISSN 1210-9150.

Zákonná úprava

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník v posledním znění.

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád v posledním znění.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky v posledním znění.

Zákon č. 242/2016 Sb., celní zákon v posledním znění.

Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech v posledním znění.

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů v posledním znění.

Webové stránky a elektronické zdroje

BYDLENÍ. *Vloupání způsobuje zranění a ponížení*. Online. 7. 2. 2017. Dostupné z: <https://www.bydleni.cz/zprava/Vloupani-zpusobuje-zraneni-a-ponizeni>. [cit. 2024-02-15].

DOHNAL, Radomír. *Jak probíhá vloupání do domu pohledem zloděje, studie nabízí nevšední pohled*. Online. In: České stavby, 13. 8. 2021. Dostupné z: <https://www.ceskestavby.cz/clanky/jak-probiha-vloupani-do-domu-pohledem-zlodeje-studie-nabizi-nevsedni-pohled-29610.html>. [cit. 2024-02-15].

Google. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.google.cz/search?q=p%C3%A1%C4%8Didla&tbm=isch&ved=2ahUKEwi0y-vwmeWDAXUoygIHHc5EAgEQ2-cCegQIABAA&oq=p%C3%A1%C4%8Didla&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBwgAEIAEEBg6BAgjECc6CAgAEIAEELEDOg4IABCABBCKBRCxAXCDAToLCAAQgAQQsQMqgwE6BggAEAUQHIC5Dli_L2CxO2gAcAB4AIABowGIAdYHkgEDMi42mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=gDCoZbSLN6iUi-gPzomJCA&bih=641&biw=1366&hl=cs#imgsrc=MVcPuCL2kAuNEM. [cit. 2024-01-17].

HUMPLÍK, Jiří. *Rozbité čelní sklo a pojišťovny*. Online. In: TipCars, 21. 5. 2022. Dostupné z: <https://www.tipcars.com/magazin/nase-tema/celni-sklo.html>. [cit. 2024-01-17].

KLEČALOVÁ, Hana. *Vloupání do vozidla*. Online. In: Policie, 27. 12. 2013. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vloupani-do-vozidla-24605.aspx>. [cit. 2024-02-15].

KOBASEAL. *Plomba PIP 032 / 33 cm / žlutá (100 ks)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.kobaseal.cz/plomba-pip-032-33-cm-zluta-100-ks>. [cit. 2024-02-08].

KOVÁNÍ DESIGN. *EVVA BEZPEČNOSTNÍ CYLINDRICKÁ VLOŽKA FPS (RC 3)*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.kovani-design.cz/bezpecnostni-cylindricka-vlozka-do-dveri/evva-bezpecnostni-cylindricka-vlozka-fps--rc-3/>. [cit. 2024-02-05].

LOCKPICKERS. *Mechanoskopie*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lockpickers.cz/kategorie/historie/38-mechanoskopie>. [cit. 2024-02-12].

MAJEROVÁ, Veronika. *Zloději v Česku si začali označovat domy, které vyloupí. Pokud objevíte takovéto symboly, je třeba jednat*. Online. In: AAzdraví, 18. 5. 2023. Dostupné z: <https://www.aazdravi.cz/zlodeji-v-cesku-si-zacali-oznacovat-domy-ktere-vyloupi-pokud-objevite-takoveto-symboly-je-treba-jednat/>. [cit. 2024-02-15].

Obrázky. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.google.cz/search?sca_esv=d0537759349b5ac4&sxsrf=ACQVn08o0Y-Krhv5PLSO4ga7dN8-U9qPlw:1706995278777&q=mechanoskopick%C3%A9+stopy&tbm=isch&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwih2-X5jJCEAxUaxQIHHXV3BVcQ0pQJegQIDRAB&biw=1366&bih=648&dpr=1#imgrc=SHyWoFc9ZAfs5M. [cit. 2024-02-04].

PEŠAVOVÁ, Anna. *Vykradl 11 chatek*. Online. In: Policie, 16. 12. 2009. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/a-483530.aspx>. [cit. 2024-02-15].

POLICIE ČR. *Kriminalistické identifikace*. Online. © 2024a. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalisticke-identifikace-618304.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>. [cit. 2024-02-11].

POLICIE ČR. *O nás*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>. [cit. 2024-02-10].

POLICIE ČR. *Odbor kriminalistické techniky a expertiz*. Online. © 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-kriminalisticke-techniky-a-expertiz-741862.aspx>. [cit. 2023-12-30].

SEZNAM.CZ. *Extol Craft 93101*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.zbozi.cz/vyrobek/extol-craft-93101/>. [cit. 2024-02-08].

SMĚTÁK, Petr. *Jak snížit riziko vloupání*. Online. In: Policie, 10. 1. 2017. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/jak-snizit-riziko-vloupani.aspx>. [cit. 2024-02-05].

STRAUS, Jiří; PORADA, Viktor; KLOUBEK, Martin; SUCHÁNEK, Jaroslav; FÜRBAACH, Martin. *Mechanoskopie a trezory*. Online. © 2005. Dostupné z: <https://www.jinova.cz/muzeum-trezoru/vykradani-trezoru/mechanoskopie-a-trezory>. [cit. 2024-01-27].

ŠTĚTÍNSKÁ, Soňa. *Z činnosti expertů - mechanoskopů*. Online. In: Policie, © 2024. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/z-cinnosti-expertu-mechanoskopu.aspx>. [cit. 2024-02-10].

Seznam obrázků

Obr. 1 Zajištění majetku bezpečnostním systémem.....	21
Obr. 2 Rozbité čelní sklo motorového vozidla	26
Obr. 3 Páčidlo	27
Obr. 4 Vyloupený trezor a nástroje použité k vloupání	35
Obr. 5 Použití sečného nástroje k otevření dveří	38
Obr. 6 Mechanoskopické stopy	45
Obr. 7 Bezpečnostní cylindrická vložka do dveří	49
Obr. 8 Visací zámek	49
Obr. 9 Celní plomba	51
Obr. 10 Plomba	51
Obr. 11 Zkoumání mechanoskopických stop a sbírka nástrojů	53
Obr. 12 Komparační mikroskop.....	57
Obr. 13 Pohled na komparaci stopy a srovnávacího vzorku	57

Seznam příloh

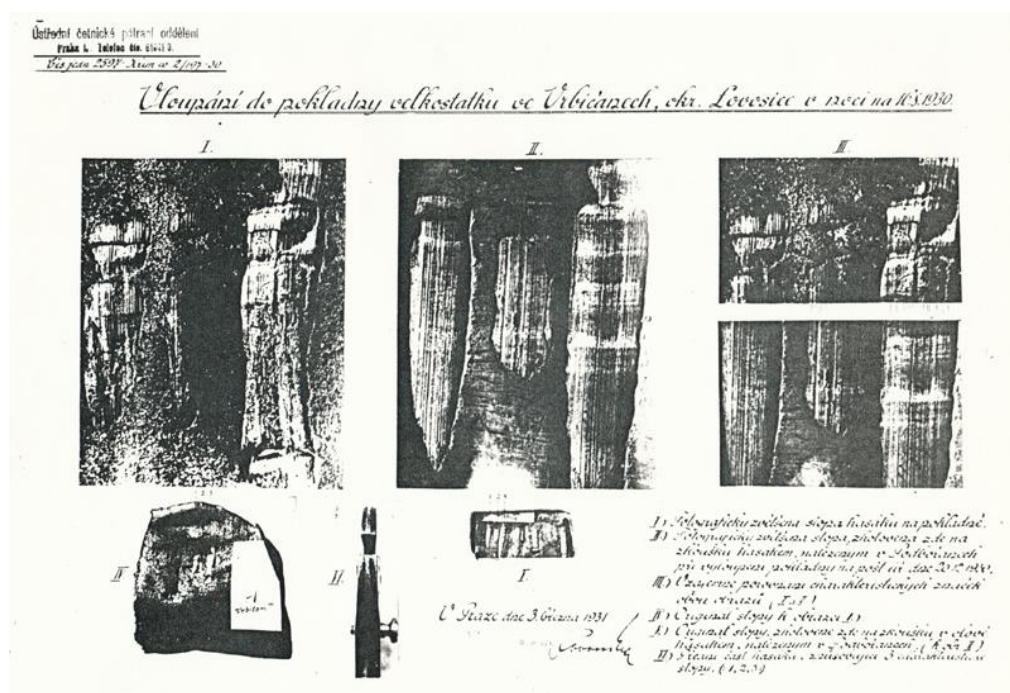
Příloha 1 Ladislav Havlíček	73
Příloha 2 Znalecký posudek z oboru mechanoskopie zpracovaný Ústředním četnickým pátracím oddělením v Praze	74
Příloha 3 Kasařské nářadí.....	75
Příloha 4 Nedobytná pokladna vyloupená Martinem Leciánem	76
Příloha 5 Vloupání do domu.....	77
Příloha 6 Vloupání zachycené bezpečnostní kamerou	78
Příloha 7 Vloupání do chatky – vypáčené dveře	79
Příloha 8 Vloupání do vozidla.....	80

Příloha 1 Ladislav Havlíček⁷⁷

⁷⁷ LOCKPICKERS. *Mechanoskopie*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lockpickers.cz/kategorie/historie/38-mechanoskopie>. [cit. 2024-02-12].

Příloha 2 Znalecký posudek z oboru mechanoskopie zpracovaný Ústředním
četnickým pátracím oddělením v Praze⁷⁸

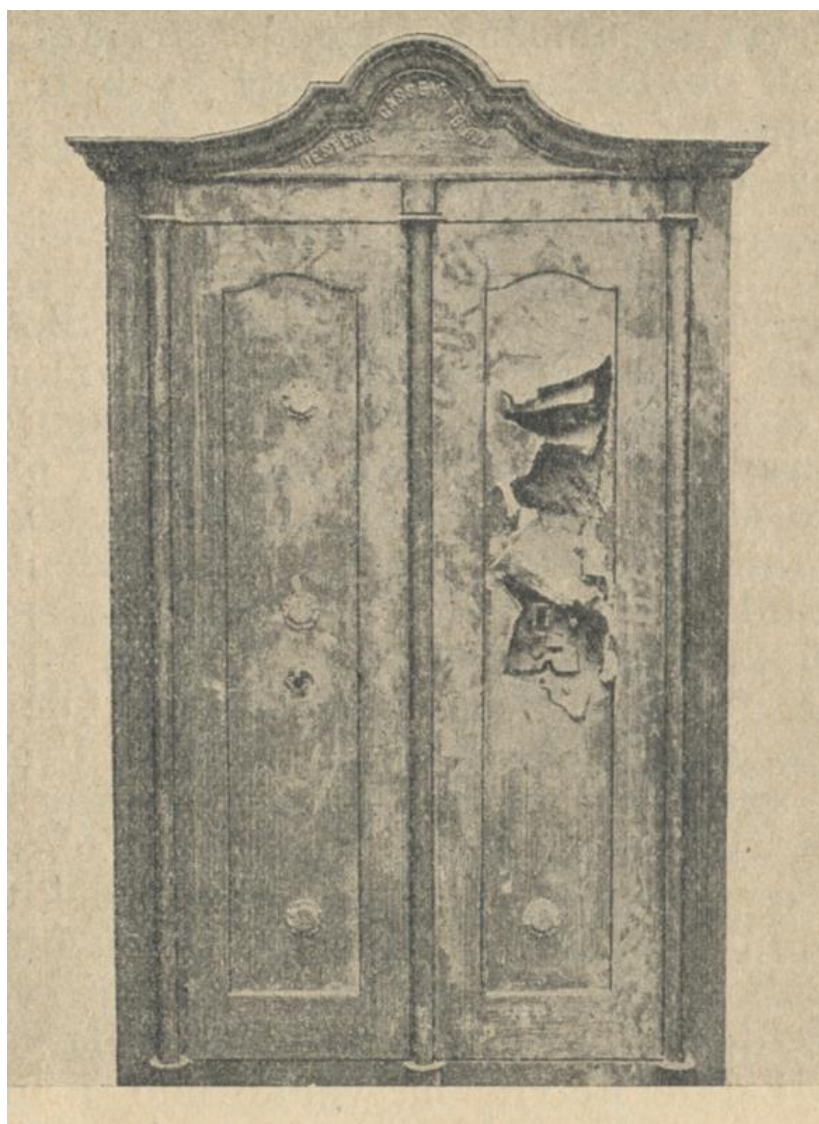
⁷⁸ LOCKPICKERS. *Mechanoskopie*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lockpickers.cz/kategorie/historie/38-mechanoskopie>. [cit. 2024-02-12].

Příloha 3 Kasařské nářadí ⁷⁹

⁷⁹ LOCKPICKERS. *Mechanoskopie*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lockpickers.cz/kategorie/historie/38-mechanoskopie>. [cit. 2024-02-12].

Příloha 4 Nedobytná pokladna vyloupená Martinem Leciánem⁸⁰

⁸⁰ LOCKPICKERS. *Mechanoskopie*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lockpickers.cz/kategorie/historie/38-mechanoskopie>. [cit. 2024-02-12].

Příloha 5 Vloupání do domu ⁸¹

⁸¹ MAJEROVÁ, Veronika. *Zloději v Česku si začali označovat domy, které vyloupí. Pokud objevíte takovéto symboly, je třeba jednat.* Online. In: Aazdraví, 18. 5. 2023. Dostupné z: <https://www.aazdravi.cz/zloději-v-cesku-si-zacali-oznacovat-domy-třeba-vyloupi-pokud-objevíte-takoveto-symboly-je-třeba-jednat/>. [cit. 2024-02-15].

Příloha 6 Vloupání zachycené bezpečnostní kamerou ⁸²

⁸² DOHNAL, Radomír. *Jak probíhá vloupání do domu pohledem zloděje, studie nabízí nevšední pohled*. Online. In: České stavby, 13. 8. 2021. Dostupné z: <https://www.ceskestavby.cz/clanky/jak-probiha-vloupani-do-domu-pohledem-zlodeje-studie-nabizi-nevsedni-pohled-29610.html>. [cit. 2024-02-15].

Příloha 7 Vloupání do chatky – vypáčené dveře ⁸³

⁸³ PEŠAVOVÁ, Anna. *Vykradl 11 chatek*. Online. In: Policie, 16. 12. 2009. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/a-483530.aspx>. [cit. 2024-02-15].

Příloha 8 Vloupání do vozidla ⁸⁴

⁸⁴ KLEČALOVÁ, Hana. *Vloupání do vozidla*. Online. In: Policie, 27. 12. 2013. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vloupani-do-vozidla-24605.aspx>. [cit. 2024-02-15].